

Tweede Bestuursrapportage 2020

Colofon

Tweede Bestuursrapportage 2020

Uitgave

Gemeente Utrecht

Informatie

Gemeente Utrecht

Bedrijfsvoering- en Strategienetwerk

Financiën en Control

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl

Finutrecht@utrecht.nl

Voorwoord

Raadsvoorstel 2020, nummer 101

Utrecht, 1 oktober 2020

Voor u ligt de Tweede Bestuursrapportage 2020 van de gemeente Utrecht. Met deze bestuursrapportage informeren wij u over de verwachte afwijkingen per 1 juli 2020 in de uitvoering van de beleidsvoornemens, zoals opgenomen in de door uw gemeenteraad vastgestelde Programmabegroting 2020. In de Eerste Bestuursrapportage 2020 hebben wij al gerapporteerd over de verwachte stand per 1 april 2020.

In deze bestuursrapportage gaan wij in op de stand van zaken per programma, waarbij wij onder andere aangeven welke afwijkingen wij verwachten voor 2020. Vanzelfsprekend worden de corona effecten hier apart in uitgelegd. Verder geven wij inzicht in de stand van zaken van de uitvoering van grote investeringsprojecten, de grondexploitaties en de bedrijfsvoering van de gemeente Utrecht.

De secretaris
G. Haanen

De burgemeester
P. den Oudsten

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
2. Majeure ontwikkelingen per 1 juli 2020	11
2.1 Coronacrisis.....	11
2.2 Overige ontwikkelingen	25
2.3 Bijsturingsvoorstellen per programma	29
3. Investerings	39
4. Peilstok Stedelijke Ontwikkeling	49
Actuele ontwikkelingen woningbouw	51
Grondexploitaties.....	55
Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht	65
5. Bijlagen	66

1. Inleiding

1. Ontwikkeling coronacrisis

Het coronavirus zet het leven wereldwijd op zijn kop. De crisis doet een groot beroep op de bewoners, bedrijven en instellingen in onze stad. Of het nu gaat om onze studenten, horecaondernemers en middenstanders, of onze ouderen en grote bedrijven die in Utrecht gevestigd zijn; de crisis zorgt voor leed en (financiële) onzekerheid.

Na de periode van intelligente lockdown zijn de maatregelen om de crisis te beheersen versoepeld. Kinderen konden weer naar school, er was weer meer sociaal contacten de winkelstraten en de terrassen waren weer gevuld. Deze versoepelingen hebben verlichting gebracht. Tegelijk is in augustus opnieuw een toename van het aantal besmettingen geconstateerd en is het duidelijk dat een tweede golf op de loer ligt.

In de aanpak van de coronacrisis hebben gemeenten, als lokale overheid dicht bij burgers, bedrijven en instellingen, een belangrijke rol. Denk aan de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO), handhaving, inrichting van de openbare ruimte om drukte te voorkomen, et cetera.

De afgelopen maanden hebben we de gemeenteraad frequent meegenomen in de keuzes die wij voor de stad hebben gemaakt. Deze keuzes hebben steeds tot doel gehad om de gevolgen van de crisis zo veel mogelijk te beperken, perspectief te bieden en herstel te bevorderen.

2. Aangepast P&C-proces

In april de gemeenteraad gekozen voor een alternatieve invulling van het P&C-proces. In plaats van een integrale afweging bij de voorjaarsnota is gekozen voor een Kadernota die richting geeft om de coronacrisis sterker door en uit te komen. Het zwaartepunt van de financiële cyclus is verschoven naar de Programmabegroting 2021, waarin de integrale afweging plaatsvindt en die een sluitende begroting bevat voor de periode 2020-2024. De programmabegroting wordt tegelijk met deze tweede bestuursrapportage gepresenteerd.

We bekijken de financiële gevolgen van crisis in drie fasen, die deels overlappen. Ten eerste de noodmaatregelen die noodzakelijk waren in de crisisfase. Ten tweede de maatregelen tijdens de anderhalvemeterfase. En ten slotte de interventies en investeringen die we de komende jaren doen om Utrecht goed uit de crisis te laten komen. Naast kosten die gepaard gaan met de (nood)maatregelen en investeringen, is er sprake van inkomstenderving, bijvoorbeeld op het gebied van parkeren en toeristenbelasting. Een belangrijk uitgangspunt bij de afwegingen is dat we financiële armslag willen behouden omdat we niet weten hoe de crisis verder verloopt en de financiële ruimte nu al beperkt is. Zodoende kunnen we flexibel reageren op nieuwe ontwikkelingen als dat nodig blijkt.

Inhoudelijk houden we vast aan de koers 'gezond stedelijk leven voor iedereen'. Daar werken we aan via een aantal grote transities op het gebied van wonen, economie, energie, mobiliteit, zorg, openbare ruimte en klimaat. Tegelijkertijd kent Utrecht relatief grote verschillen in kansen tussen mensen en tussen buurten. In de effecten van de coronacrisis zien we ongelijkheid in de wijze waarop het mensen raakt. Het risico bestaat dat de bestaande verschillen toenemen. Om deze gevolgen tegen te gaan doen we interventies die toekomstperspectief bieden aan groepen die hard getroffen worden en investeren we in oplossingen voor morgen die bijdragen aan herstel. Voor meer informatie verwijzen we naar de Programmabegroting 2021.

3. Inhoud tweede bestuursrapportage 2020

De Tweede Bestuursrapportage 2020 heeft betrekking op het lopende begrotingsjaar 2020 en geeft een geactualiseerd beeld van de ontwikkelingen die in de eerste bestuursrapportage zijn genoemd. In lijn met de eerste bestuursrapportage zijn de gevolgen van de coronacrisis in een aparte paragraaf opgenomen.

A. Uitgangspunten prognose: omgaan met onzekerheid

Wij hebben de ambitie om bij de tweede bestuursrapportage een zo scherp mogelijk beeld te geven van de ontwikkelingen in het lopende begrotingsjaar. Sinds het verschijnen van de eerste bestuursrapportage is de eerste stof neergedaald en is er veel veranderd. Hoewel we een actuelere inschatting kunnen maken laten de huidige ontwikkelingen zich lastig prognosticeren. We hanteren daarom een aantal uitgangspunten:

- De basis is, in lijn met de keuzes van de rijksoverheid, het derde scenario van het Centraal Planbureau (CPB) dat uitgaat van een volledig functionerende economie per medio 2021.
- Daarnaast zijn er nog een aantal onzekerheden die niet tot nauwelijks zijn te kwantificeren. Daarom doen we in de prognose de aanname dat er geen tweede (regionale) lockdown komt in 2020.
- Het Rijk heeft in 2020 inmiddels twee tranches met middelen ter compensatie verstrekt aan gemeenten. In deze rapportage is de eerste tranche verwerkt. De tweede tranche is nog niet verwerkt, omdat de precieze uitwerking nog onduidelijk is. Ook de komst van een derde tranche, waar al wel gesprekken over plaatsvinden, is nog onduidelijk en daarom niet verwerkt. Waar mogelijk geven we een bandbreedte aan van wat we in de rest van dit jaar kunnen verwachten.

Tot slot zijn ook diverse bijstuuringsvoorstellen opgenomen waarbij een integrale afweging niet aan de orde is, omdat de middelen zijn bestemd voor een specifiek doel. Dit is in lijn met het advies van de accountant om richting het jaarrekening resultaat een beter beeld te geven van de relevante afwijkingen. Deze bijstuuringsvoorstellen betreffen vooral verschuiving van uitgaven naar latere jaren. Omdat deze uitgaven worden bekostigd met middelen die voor derden beschikbaar zijn gesteld voor een specifiek doel, raken deze de integrale afweging niet.

Met bovenstaande uitgangspunten hebben we getracht een zo robuust mogelijke verwachting te schetsen van dit lopende begrotingsjaar.

B. Verwacht rekeningresultaat en ontwikkelingen per programma

In onderstaande tabel laten wij per programma de verwachte uitkomst per 31 december 2020 zien. Onderstaande weergave is anders dan gebruikelijk, Gezien bovengenoemde bijstuuringsvoorstellen en het voorstel is om grotere incidentele baten te benutten voor de pakketten met coronamaatregelen wordt er zowel een bruto als een netto-uitkomst gepresenteerd. De afwijkingen ten opzichte van de actuele Begroting 2020, waarin de tweede technische begrotingswijziging is verwerkt, leiden tot het verwachte resultaat bij de Verantwoording 2020. Dit beeld is exclusief bestedings- en dekkingsvoorstellen en exclusief de grondexploitaties. Per programma zijn de financiële afwijkingen als gevolg van corona, de compensatie van de rijksoverheid, overige ontwikkelingen en het totaal opgenomen.

Nettoresultaat 2e Berap 2020

Programma	x € 1.000			
	Corona	Compensatie rijk	Overige ontwikkelingen	Totaal
Algemene middelen	-2.570	789	28	-1.753
Bereikbaarheid	-5.766	5.551	12	-203
Bewoners en Bestuur	-1.400	-	-400	-1.800
Cultuur	-5.000	1.530	-	-3.470
Duurzaamheid	-	-	-	-
Economie & werkgelegenheid voor Iedereen	-	-	-	-
Ondersteuning op maat	-1.755	1.755	-	-
Onderwijs	-	-	-	-

x € 1.000

Programma	Compensatie		Overige	Totaal
	Corona	rijk	ontwikkelingen	
Openbare ruimte en groen	-2.163	-	-	-2.163
Overhead	-3.690	-	-	-3.690
Samenleven en sport	-800	-	-	-800
Stedelijke ontwikkeling	-635	-	1.626	991
Utrechts vastgoed	-	-	-	-
Veiligheid	-557	-	-	-557
Volksgezondheid	-1.790	1.030	50	-710
Werk en Inkomen	-4.400	7.600	-	3.200
Nettoresultaat (nadeel -/-, voordeel +/+)	-30.526	18.255	1.316	-10.955

Resultaat majeure ontwikkelingen 2e Berap

x € 1.000

Programma	Compensatie		Overige	Totaal
	Corona	rijk	incl bijsturingen ontwikkelingen	
Algemene middelen	-2.570	789	1.028	-753
Bereikbaarheid	-5.766	5.551	12	-203
Bewoners en Bestuur	-1.400	-	332	-1.068
Cultuur	-5.000	1.530	-400	-3.870
Duurzaamheid	-	-	7.705	7.705
Economie & werkgelegenheid voor Iedereen	-	-	3.000	3.000
Ondersteuning op maat	-1.755	1.755	13.000	13.000
Onderwijs	-	-	-500	-500
Openbare ruimte en groen	-2.163	-	-1.625	-3.788
Overhead	-3.690	-	1.600	-2.090
Samenleven en sport	-800	-	1.500	700
Stedelijke ontwikkeling	-635	-	24.686	24.051
Utrechts vastgoed	-	-	-	-
Veiligheid	-557	-	-30	-587
Volksgezondheid	-1.790	1.030	50	-710
Werk en Inkomen	-4.400	7.600	4.403	7.603
Brutoresultaat (nadeel -/-, voordeel +/+)	-30.526	18.255	54.761	42.490
Algemene middelen				-1.000
Bereikbaarheid				-
Bewoners en Bestuur				-732
Cultuur				400
Duurzaamheid				-7.705
Economie & werkgelegenheid voor Iedereen				-3.000
Ondersteuning op maat				-13.000
Onderwijs				500
Openbare ruimte en groen				1.625
Overhead				-1.600
Samenleven en sport				-1.500
Stedelijke ontwikkeling				-23.060
Utrechts vastgoed				-
Veiligheid				30
Volksgezondheid				-
Werk en Inkomen				-4.403
Mutatie op de reserve (storting -/-, onttrekking +/+)				-53.445
Nettoresultaat (nadeel -/-, voordeel +/+)				-10.955

Het verwachte netto rekeningresultaat bedraagt -10,955 miljoen euro. Zoals is opgenomen in de kaderbrief en is meegenomen in het hoofdstuk Corona in de Programmabegroting 2021 maken we gebruik van de incidentele baten uit deze tweede bestuursrapportage om de pakketten met maatregelen en onvoorziene uitgaven in 2020 als gevolg van de coronacrisis te kunnen dekken. Wij stellen voor deze incidentele baten toe te voegen aan de algemene reserve. Daarnaast hevelen we een deel over naar 2021 omdat dan de betreffende kosten worden gemaakt. Deze keuze is in lijn met het advies van de accountant. Daarnaast zorgt het voor zekerheid voor reeds genomen besluiten en zetten we de (rijks)middelen in op de doelen die daarvoor gebruikt worden.

Het verwachte netto rekeningresultaat van -10,955 miljoen euro en wordt voor het belangrijkste deel bepaald door de coroneffecten (-30,526 miljoen euro) en de compensatie van het Rijk (18,255 miljoen euro).

In de eerste bestuursrapportage van dit jaar gingen we uit van een netto verwacht rekeningresultaat van -27,7 miljoen euro. Deze tweede bestuursrapportage laat, ten opzichte van de eerste bestuursrapportage, een minder negatief beeld zien. Belangrijke reden voor dit verschil ligt in de versoepelingen van de maatregelen voor de anderhalvemetersamenleving, waardoor bijvoorbeeld de dienstverlening door Publiekszaken sneller op gang is gekomen dan verwacht. Een andere reden is de compensatie van de rijksoverheid, die bijvoorbeeld het nadeel op de parkeeropbrengsten tenietdoet.

C. Leeswijzer

In de tweede bestuursrapportage komen de volgende onderdelen aan bod:

- De majeure ontwikkelingen, waarin apart aandacht is voor de ontwikkelingen als gevolg van corona
- Investerings
- Peilstok Stedelijke ontwikkelingen.

2. Majeure ontwikkelingen per 1 juli 2020

2.1 Coronacrisis

Bewoners en Bestuur

Omschrijving	Verwacht rekening- resultaat	x €1.000 incidenteel/ structureel
Onderbesteding initiatievenfonds	500	ì
Inkomstenderving leges Burgerzaken	-1.000	I
Minder efficiënte inzet personeel	-300	I
'Boeggolf' en extra kosten	-200	I
Coronamaatregelen publiekszaken	-400	I
Totaal	-1.400	

Onderbesteding initiatievenfonds

Sinds de corona-uitbraak en de bijbehorende lock-down zijn er minder aanvragen bij het Initiatievenfonds binnengekomen dan de afgelopen jaren. Vrijwel alle wijken en het stedelijke budget blijven achter, zowel in aantal aanvragen als in totaal toegekend bedrag in de afgelopen zeven maanden. Belangrijkste reden is dat activiteiten met meerdere mensen door de maatregelen niet georganiseerd konden worden. Ook grote evenementen als het Bevrijdingsfestival en de Utrechtse Canal pride die vanuit het Initiatievenfonds worden ondersteund konden niet doorgaan.

Tegelijkertijd zijn vanuit het Initiatievenfonds, initiatieven ondersteund die bijdroegen aan het verzachten van de consequenties van de lock-down. Zo is er een bijdrage gegeven voor een Quarantainer, een ontmoetingsplek voor ouderen bij een zorgcentrum in Overvecht en zijn in de zomervakantie initiatieven van kinderen gerealiseerd. We blijven inwoners stimuleren om activiteiten te organiseren. Desondanks verwachten we ook voor de tweede helft een onderbesteding omdat simpelweg met de coronamaatregelen niet alles plaats kan vinden. De (op basis van de huidige inzichten) geprognosticeerde onderbesteding voor dit jaar bedraagt circa 0,500 miljoen euro.

Inkomstenderving leges Burgerzaken:

D. Rijbewijzen (0,1 miljoen euro)

Minder inkomsten door externe effecten en gemeentelijke maatregelen.

1. Externe effecten: Het was tijdelijk vanaf 13 maart niet mogelijk om rijexamens te doen, maar per 18 mei is dat wel weer toegestaan. Het CBR probeert zoveel mogelijk de uitgestelde examens in te halen. Daarmee is het onze verwachting dat we aan het eind van het jaar weer circa 92% op het oorspronkelijke aantal aangevraagde rijbewijzen uitkomen.
2. Maatregelen gemeentelijke dienstverlening: vanaf mei is de gemeentelijke dienstverlening geleidelijk opgeschaald en sinds juni kunnen we alle aanvragen weer op tijd afhandelen. Het is de verwachting dat de omvang van de dienstverlening tot eind van het jaar, binnen de 1,5 meter richtlijn, geen belemmering zal zijn voor het afwickelen van alle aanvragen en afgiften van rijbewijzen. (zie ook hieronder bij '3. Minder efficiënte inzet personeel')

E. Reisdocumenten (tussen 0,6 en 0,8 miljoen euro, in de tabel 0,7 miljoen euro opgenomen)

De reisbeperkingen zijn flink versoepeld sinds de Eerste Bestuursrapportage 2020. Tegelijkertijd hebben we de dienstverlening zodanig kunnen opschalen dat we sinds juni alle aanvragen voor reisdocumenten hebben kunnen afhandelen.

F. Overige inkomstenderving leges (0,2 miljoen euro)

Vanaf het begin van de coronacrisis is het aantal huwelijken met 40% afgenomen. Sinds de geleidelijke versoepelingen zien we het aantal wel weer toenemen, maar wordt vaak de voorkeur gegeven aan de huwelijken in een kleinere setting; de baliehuwelijken en flitshuwelijken. Ook zien we een daling in het aantal aangevraagde verklaringen omtrent gedrag (VOG). Voor Registratie Niet-ingezetenen (RNI) ziet het er naar uit dat we de aantallen gaan realiseren conform de begroting. Voor wat betreft de naturalisaties verwachten we een kleine stijging in het aantal aanvragen ten opzichte van de begroting. Al deze verschuivingen leiden per saldo tot een geprognoseerde inkomstenderving van circa 0,2 miljoen euro.

Minder efficiënte inzet personeel (tussen 0,2 en 0,4 miljoen euro, in de tabel 0,3 miljoen euro opgenomen)

De "Boegolf" die we verwachtten ten tijde van de eerste bestuursrapportage was minder hoog dan verwacht. Zo'n 30% van de verlopen reisdocumenten is nog niet opnieuw aangevraagd. Voor de 70% documenten die in die periode verliep en waarvoor wél een nieuw document werd aangevraagd hebben we in korte tijd fors extra personeel ingehuurd om in de reguliere openingstijden alle aanvragen afgehandeld te krijgen. Dat levert tijdelijk efficiencyverlies op omdat nieuw personeel én niet meteen productief is én omdat de vaste medewerkers een deel van hun tijd ingezet worden om de nieuwe medewerkers in te werken en te begeleiden.

In de volle breedte van de baliebezoeken leiden de RIVM-richtlijnen tot efficiency-verlies; de doorlooptijd per afspraak is circa 30% hoger dan in de normale situatie.

Bij diensten zoals geboorteaangifte hebben we extra werk aan de controlewerkzaamheden in de back-office door het aanbieden van een digitale aangiftemogelijkheid.

'Boegolf' en extra kosten

De 'Boegolf' voor de zomervakantie was 30% minder hoog dan gedacht waardoor we op dit onderdeel minder extra personele inzet en capaciteit hoeven inzetten dan in de Eerste Bestuursrapportage 2020 was ingeschat. Slechts 70 % van alle verlopen reisdocumenten werden opnieuw aangevraagd. De vraag wanneer deze burgers hun reisdocumenten komen verlengen en of we dus in 2020 nog een keer een forse piek in aanvragen krijgen blijft nog lastig te voorspellen. Mede op basis van andere onderzoeken (onder andere van de Algemene Nederlandse Vereniging van Reisbureaus) nemen we aan dat de lijn dat 30% de nieuwe aanvraag uitstelt het hele jaar van toepassing zal zijn. Voor reisdocumentenaanvragen verwachten we dus dat er een groeiend aantal verlopen reisdocumenten dit jaar niet meer zal worden aangevraagd en dat er opnieuw een boegolf opbouwt waarvan we verwachten dat die zich op zijn vroegst in de eerste helft van 2021 zal aandienen, uiteraard afhankelijk van het verloop van de reisrestricties.

Daar waar de extra inhuur om de boegolf weg te werken een kortdurend karakter heeft, blijft de extra inhuur voor efficiencyverlies doorlopen zolang de RIVM-richtlijnen van kracht blijven.

Coronamaatregelen Publiekszaken

- Extra ICT-kosten/ en ondersteuning voor medewerkers die thuiswerken met burgerzaken specifieke IT-systemen (Key2 en BRP). < 0,1 miljoen euro)
- Toename aangetekend versturen van burgerzakendocumenten en thuisbezorgen reisdocumenten. Extra kosten < 0,2 miljoen euro.
- Meer licenties videobellen Publieksdienstverlening zorgt voor extra kosten <0,1 miljoen euro.
- Extra inhuur voor herstelruimte medewerkers. In de coronacrisis is de dienstverlening van de Gemeente Utrecht geen enkele dag uitgevallen. Dat heeft veel gevergd van onze medewerkers die ook midden in alle hectiek 'gewoon' hun werk moesten blijven doen. Zeker bij het KCC is daarbij nog een grote hoeveelheid extra werk belegd, met name het verstrekken van informatie betreffende allerhande noodmaatregelen zoals bijvoorbeeld de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO). Deze enorme flexibiliteit en extra inzet is collectief geleverd, maar heeft ook een keerzijde; met enige regelmaat moeten we medewerkers wat extra tijd geven om te herstellen. Daarvoor zal wat extra capaciteit ingehuurd worden (PM).

- In september is op hoofdlijnen besloten dat de verkiezingen in maart 2021 in ieder geval met inachtneming van de huidige RIVM-richtlijnen georganiseerd gaan worden. Hoewel er nog flink wat zaken niet zijn vastgesteld, wordt het operationele effect van deze eisen zo goed mogelijk uitgewerkt en daarna financieel vertaald. Dat betekent dat we in de loop van oktober een duidelijker beeld hebben van de aanpassingen en dus ook van de financiële effecten daarvan. In deze bestuursrapportage is dan ook nog géén rekening gehouden met deze extra kosten. Deze financiële nadelen zullen als 'Corona-kosten' gelabeld worden en vallen deels in 2020 en deels in 2021. In deze bestuursrapportage is daar nog géén bedrag voor opgenomen. (PM)

Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving	Verwacht rekening- resultaat	x € 1.000	
		Incidenteel /Structureel	
Leges omgevingsvergunningen	-900		I
Milieu inspecties bedrijven	92		I
Controles op de woningmarkt	173		I
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	P.M.		I
Totaal	-635		

Leges omgevingsvergunningen

Als gevolg van de coronacrisis is er een daling van het aantal aanvragen. Naar verwachting zal er vanwege de coronacrisis 0,900 miljoen euro minder legesopbrengsten worden ontvangen dan begroot. Vooral nog is het beeld dat in Utrecht de bouwwerkzaamheden nog steeds doorlopen, zij het met enige vertraging vanwege de veiligheidsprotocollen (en in de eerste maanden vraagstukken rond toelevering van grondstoffen en personele capaciteit). Zie ook de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling in deze bestuursrapportage.

Milieu inspecties bedrijven

Door de coronamaatregelen zijn milieucontroles en -inspecties tijdelijk niet uitvoerbaar geweest. Er zijn daarom minder kosten gemaakt voor de uitvoering.

Controles op de woningmarkt

Door de coronamaatregelen zijn controles van malafide praktijken op de woningmarkt tijdelijk niet uitvoerbaar geweest. Er zijn daarom minder kosten gemaakt voor de uitvoering.

Bereikbaarheid

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Resultaat na compensatie rijk	x € 1.000	
			incidenteel/ structureel	
Coronacrisisteam in de openbare ruimte	-700	-700		I
Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	-5.357	194		I
Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	291	291		I
Totaal	-5.766	-215		

Coronacrisisteam openbare ruimte

Binnen het programma bereikbaarheid worden extra kosten gemaakt voor de coronacrisis. Het gaat om de personele kosten van het gemeentebrede coronacrisisteam voor de aanpassingen in de openbare ruimte. Daarnaast zijn het extra uitgaven die binnen het programma bereikbaarheid worden gedaan voor onder andere de inhuur van procesmanagers die de verkeersstromen voor studenten op het USP regelen, de inzet van verkeersregelaars en communicatiemiddelen zoals tekstkarren, borden en wijkberichten. De verwachting is dat de uitgaven voor 2020 0,7 miljoen euro bedragen.

Uitvoering van maatregelen autoparkeren

In de periode maart-mei heeft het corona-virus tot een sterke afname van het aantal parkeerbewegingen voor zowel kort parkeren als parkeren in openbare- en P&R garages geleid. Sinds het opheffen van de intelligente lockdown en het versoepelen van de coronamaatregelen zien we een herstel in de parkeerbatens. Het verwachte resultaat van -5,357 miljoen euro bij autoparkeren is gebaseerd op de realisatiecijfers tot en met juli en aannames over de periode augustus tot en met december waarbij er vanuit wordt gegaan dat er geen tweede lock down zal komen.

Het verwachte negatieve resultaat van -5,357 miljoen euro kan als volgt worden uitgesplitst:

- De versoepeling van de coronamaatregelen leidt tot een herstel van de opbrengsten kort parkeren op straat tot 95% in de tweede helft van het jaar. De gederfde parkeerbatens voor 2020 worden dan geschat op 3,5 miljoen euro.
- De parkeeropbrengsten van de openbare- en belanghebbenden garages zijn sinds juli 90% van de begrote batens en de verwachting is dat dit in het vierde kwartaal volledig is hersteld. De gederfde inkomsten worden geraamd op 0,976 miljoen euro.
- Bij de P&R-garages herstelt de afname licht, hetgeen leidt tot een verwacht herstel van 50% in het derde kwartaal en 75% in het vierde kwartaal. De gederfde inkomsten worden geschat op 0,881 miljoen euro.
- Compensatie van het Rijk in verband met de gederfde inkomsten parkeren bedraagt vooralsnog 5,551 miljoen euro.

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren

In verband met het corona-virus zijn er bij fietsparkeren minder weesfietsenacties uitgevoerd, dit leidt tot een positief resultaat van 0,291 miljoen euro.

Openbare ruimte en groen

Omschrijving	x € 1.000	
	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Schoonhouden van de openbare ruimte	-100	I
Onderhoud van het groen	-180	I
Het afval ophalen en de infrastructuur	- 1.577	I
Handhaven van de algemene regelgeving	-306	I
Reclame in de openbare ruimte	PM	S
Totaal	-2.163	

Schoonhouden van de openbare ruimte

Als gevolg van stijging in het aantal bijplaatsingen bij de ondergrondse afvalcontainers tijdens de corona crisis zijn er extra kosten.

Daar tegenover staat dat er in verband met het annuleren van de viering van Koningsdag en Bevrijdingsdag minder aanbod van afval is geweest en minder inzet van mensen en materieel benodigd was op deze dagen. Per saldo resteert een nadeel van 0,1 miljoen euro.

Onderhouden van het groen

0,180 miljoen hogere lasten als gevolg van corona maatregelen onder andere:

- Plaatsen van borden
- Aanbrengen van cirkels in de parken
- Extra toezicht in de parken en in de binnenstad
- Extra schoonhouden parken
- Beschermingsmaatregelen medewerkers.

Het afval ophalen en de infrastructuur

		x € 1.000	
Nadere specificatie	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel	
Inkomstenderving Bedrijfsafval naar aanleiding van Coulancregeling bedrijfsafval	-500	I	
Inkomstenderving Markten in verband met Noodverordening	-277	I	
Inkomstenderving Havens	-100	I	
Directe kosten Afvalverwerking Afvalscheidingsstations	-100	I	
Directe kosten Coronamaatregelen	-600	I	
Totaal	-1.577		

Inkomstenderving Bedrijfsafval

Door de verplichte sluiting van de horeca in de binnenstad, als gevolg van de coronamaatregelen, neemt het aantal bezoekers af, dalen de omzetten en wordt er minder afval geproduceerd. Diverse ondernemers (Centrum Management Utrecht) hebben de gemeente gevraagd coulant om te gaan met de inzamelcontracten. Om deze reden is besloten om bedrijven die met de Gemeente Utrecht een contract hebben voor inzameling en verwerking van bedrijfsafval, die hun activiteiten door de van overheidswege getroffen coronamaatregelen tijdelijk hebben moeten staken en derhalve geen afval meer hebben, de mogelijkheid te bieden om hun contract tijdelijk en uiterlijk tot 1 juli 2020 op te schorten en hen daarmee vrij te stellen van de daarmee samenhangende financiële verplichtingen. Per saldo levert dit een inkomstenderving op.

Inkomstenderving Markten

In verband met de Coronamaatregelen is een noodverordening van kracht ten aanzien van de markten, waarbij de non foodkramen lange tijd niet meer mochten komen. Ook is de verwachting dat er na het opheffen van deze veiligheidsmaatregelen minder ambulante handel zal zijn, met als gevolg minder geïnde marktgeden. In de geschatte inkomstenderving is rekening gehouden met lagere kosten.

Inkomstenderving Havens

Door het uitstellen van het vaarseizoen zijn er lagere opbrengsten ten aanzien van brug- en sluisgeden en ligplaatshouders. Ook heeft de bierboot geen omzet gegenereerd in de periode dat de horeca dicht in de binnenstad dicht is geweest.

Directe kosten Afvalverwerking Afvalscheidingsstations

Bij de afvalscheidingsstations zijn er tijdens de lockdown erg veel bezoekers. Dit leidt tot 25% meer afval en 0,100 miljoen euro aan hogere lasten.

Directe kosten coronamaatregelen

Ter bescherming van de medewerkers van de inzameldienst zijn er diverse beschermende maatregelen genomen zoals bebording, hesjes, lunchpakketten, extra schoonmaak van voertuigen en het inhuren van twee voertuigen wegens vertraging van levering van onderdelen die uit Spanje moesten komen. Tevens heeft meer inhuur plaatsgevonden omdat de medewerkers in vaste dienst in de risicogroep niet meer mochten werken op locatie.

Handhaven van de algemene regelgeving

		x € 1.000	
Nadere specificatie	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel	
Minder leges en huuroopbrengsten in de openbare ruimte	-647	I	
Minder capaciteitskosten	341	I	
Totaal	-306		

Minder leges- en huuropbrengsten in de openbare Ruimte

Als gevolg van het coronavirus en de daarmee samenhangende beperkende maatregelen zullen er in 2020 naar verwachting minder leges- en huurinkomsten binnenkomen.

Het betreft de leges en huur voor onder andere evenementen, standplaatsen en verkeersontheffingen. Naar verwachting zal er in 2020 hiervoor 0,647 miljoen euro minder worden ontvangen dan begroot.

Minder capaciteitskosten VTH

Als gevolg van het coronavirus zijn er in 2020 werkzaamheden die (deels) niet worden uitgevoerd, zoals de handhaving bij evenementen en de voorbereiding van Koningsdag. Daarnaast is er gekeken of de tegenvallende opbrengsten gecompenseerd kunnen worden met lagere lasten, bijvoorbeeld door vacatures tijdelijk niet op te vullen. Uiteindelijk zal er naar verwachting 0,341 miljoen euro minder uitgaven aan personele lasten nodig zijn op dit product.

Risico

Reclame in de Openbare Ruimte

De reclame-exploitanten hebben door het coronavirus de markt zien instorten. Hierdoor bestaat er een risico, dat de begrote reclameopbrengsten in 2020 niet gehaald worden. In G4-verband zijn over de financiële gevolgen gesprekken gaande met de reclame-exploitanten.

Daarnaast volgen er in de komende jaren aanbestedingstrajecten voor reclameobjecten in de Openbare Ruimte. De opbrengst hiervan wordt sterk bepaald door de vraag en aanbod van de reclamemarkt. Dit wordt nog eens extra beïnvloed door de verwachte economische ontwikkelingen als gevolg van de coronacrisis.

Economie & werkgelegenheid voor iedereen

Omschrijving	x € 1.000	
	Verwacht rekening-resultaat	Incidenteel /Structureel
Coronamaatregelen Economie	-150	I
Totaal	-150	

Coronamaatregelen Economie

Binnen het programma economie worden extra kosten gemaakt door maatregelen in verband met het coronavirus. Dit betreft kosten voor het ondernemerspanel, kosten voor inrichten 1,5 meter samenleving en opschalen van capaciteit voor ontwikkelen en uitvoeren van maatregelen voor ondernemers in de stad.

Werk en Inkomen

Omschrijving	x € 1.000		
	verwacht rekening-resultaat	Resultaat na mogelijke compensatierijk	incidenteel/structureel
Sociale Werkvoorziening	-900	0	I
Re-integratie	500	500	I
Verstrekken bijstand (incl. TOZO)	-3.100	2.700	I
Totaal	-3.500	3.200	

Sociale Werkvoorziening

We verwachten in 2020 als gevolg van de coronamaatregelen voor de sociale werkvoorziening een nadeel van 1,8 miljoen euro, dit is voor compensatie van het Rijk en de inzet van eigen oplossingsrichtingen. De reeds door het Rijk toegezegde compensatie voor de periode maart tot en met mei bedraagt 0,9 miljoen euro. In de tweede tranche van het Rijk is voor de rest van het jaar ook compensatie toegezegd. Deze aanvullende compensatie en eigen oplossingsrichtingen (voordeel hogere uitstroom Wsw en mogelijke vrijval risicovoorziening gegarandeerde geldleningen) zorgen ervoor dat we naar verwachting naar nul gaan in 2020.

Re-integratie

We verwachten op re-integratie een voordelig resultaat van 0,5 miljoen euro. Dit betreft het regionale programma perspectief op werk. Door de coronacrisis heeft dit programma vertraging opgelopen. De uitgaven op het incidentele budget blijven hierdoor in 2020 nog achter. Op het bredere re-integratiebudget verwachten we vooralsnog een nulresultaat. Binnen dit saldo is naar verwachting wel sprake van diverse plussen (zoals btw-voordeel uitspraak Hoge Raad en lagere uitgaven coronacrisis) en minnen (zoals vrijval budget statushouders resultaatbestemming 2019 en hogere uitgaven kinderopvang).

Verstrekken bijstand (inclusief TOZO)

TOZO

De landelijke regeling TOZO wordt uitgevoerd binnen Werk en Inkomen en bestaat uit een deel levensonderhoud en bedrijfskrediet. Op basis van de huidige aantal besluiten voor TOZO1 en TOZO2 verwachten wij 45 miljoen euro aan TOZO levensonderhoud en bedrijfskredieten in 2020 te verstrekken. Per oktober zal ook TOZO3 gaan starten, dit zal nog tot extra kosten leiden bovenop de genoemde 45 miljoen euro.

We krijgen de uitkeringsbedragen TOZO vergoed door het Rijk. Hiervoor zijn al meerdere voorschotten ontvangen. We gaan daarbij uit dat de uitkeringslast voor TOZO niet tot een resultaat zal leiden.

Mede vanwege een snelle toekenning van de TOZO bedragen hebben wij gebruik gemaakt van bevoorschotting. Achteraf zal in een aantal gevallen blijken dat het door ons uitgekeerde bedrag hoger is dan waar ondernemers recht op hadden. Zij zijn verplicht om dit aan de gemeente te melden, zodat achteraf een verrekening kan plaatsvinden. Met een coulante afbetalingsregeling gaan we ervan uit dat een groot deel dit zal kunnen terugbetalen. Desondanks zal ook een deel van deze vorderingen oninbaar zijn, bijvoorbeeld omdat de ondernemer zijn bedrijf heeft beëindigd. We schatten grofweg in dat 20% van de ondernemers die aanvullende inkomsten hebben gehad, niet in staat zullen blijken om deze naderhand terug te betalen. Dat betekent voor de gemeente een financieel risico tussen de 1,3 miljoen euro en 1,9 miljoen euro. Dit risico wordt meegenomen in de berekening van de voorziening dubieuze debiteuren en dit zal in 2020 nog niet tot een financieel nadeel leiden.

TOZO Uitvoeringskosten

Op 23 juli zijn de vergoedingen voor de uitvoeringskosten TOZO voor de gemeenten bekend geworden. Op basis van het geprognosticeerd aantal beschikkingen verwachten we 7,8 miljoen euro aan uitvoeringskosten van het Rijk te krijgen, inclusief de vergoeding via de regiogemeenten. Voor de uitvoering van TOZO maken we zoveel mogelijk gebruik van eigen medewerkers om de kosten te drukken. We verwachten in 2020 in totaal circa 3,1 miljoen euro 'out-of-pocket' uitvoeringskosten te maken. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de uitvoeringskosten in 2021 en verder zullen zijn. We verwachten in 2021 in ieder geval nog nazorgkosten en controlekosten. Hiervoor maken wij een budgettair neutraal bijstellingsvoorstel van 2 miljoen euro. We verwachten op de uitvoeringskosten daarmee een resultaat van ongeveer 2,7 miljoen euro voor.

Bijstand

Sinds de coronacrisis is het bijstandsbestand gestegen van 9.362 huishoudens (16 maart 2020) naar 9.757 huishoudens (10 augustus 2020). Dit komt doordat de instroom snel toeneemt en de uitstroom naar werk juist daalt. Deze stijging leidt ertoe dat de kosten voor de bijstand in 2020 ook zullen stijgen, waardoor een groter tekort op de bijstand ontstaat dan voorzien. Wij houden op basis van de CPB van eind juni de prognoses en realisatie van afgelopen periode rekening met een bijstandsbestand van 10.000 tot 10.300 eind 2020.

Volgens de gewone rekenmethodiek van SZW zal het landelijke macrobudget van de bijstand pas op een later moment worden bijgesteld vanwege hogere realisatiecijfers. Indien het definitieve BUIG-budget in oktober 2020 niet wordt bijgesteld verwachten wij op basis van de huidige inzichten (en verwachte ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden zoals hierboven vermeld) een tekort op het Inkomensdeel tussen de 5,1 miljoen euro en 5,8 miljoen euro. In dat geval zouden wij ook weer in de vangnetregeling terecht komen.

In oktober 2020 wordt het definitief buig budget 2020 gepubliceerd. Door SZW is gepubliceerd dat bij de vaststelling van het definitieve budget 2020 rekening gehouden zal worden met de actuele conjuncturele situatie, zodat gemeenten in de uitkeringslasten niet met een groot financieel tekort worden geconfronteerd. De gesprekken met SZW, VNG en Divosa lopen nu. Wij gaan ervan uit dat een fors deel van het voorziene tekort zal worden gedekt, maar we kunnen nog niet voorzien of het volledige extra tekort zal worden gerepareerd in 2020.

De Corona-crisis zorgt voor een toename aan vragen van debiteuren van Werk en Inkomen, die niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Het gaat om debiteuren uit de uitkering waarvan het inkomen wegvalt of onder druk komt te staan. Het (tijdelijk) arbeidscontract met de werkgever is niet verlengd of zij zijn ontslagen. Mensen met een nul-urencontract worden niet meer opgeroepen. Daarom is besloten tot het tijdelijk opschorten van incasso-maatregelen, als aanmaningen, dwangbevelen en loonbeslag met betrekking tot debiteuren Werk en Inkomen. Vanwege deze tijdelijke versoepeling van het debiteurenbeleid verwachten wij dit jaar minder inkomsten in ons debiteurenbeleid, omdat deze inkomsten maar ten dele in 2020 ingehaald kunnen worden. Dit zal naar verwachting neerkomen op een nadeel van 0,3 miljoen euro in 2020. Dit nadeel is opgenomen in de totale berekening van de bijstand.

Ondersteuning op maat

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Verwacht rekening- resultaat na compensatie Rijk	x € 1.000 incidenteel/ structureel
Tijdelijke noodlocatie voor doelgroepen maatschappelijke opvang	-650	0	I
24 uursopenstelling daklozenopvang (inclusief ruimere opzet)	-830	0	I
Meerkosten groepsaanbod	0	0	I
Regiotaxi/hulp bij het huishouden	0	0	I
Uitgestelde zorg	Pm	Pm	I
Eigen bijdrage Wmo	-275	0	I
Totaal	-1.755	0	

In de eerste bestuursrapportage is melding gemaakt van een nadeel op het programma Ondersteuning op Maat van 0,550 miljoen euro. Het betrof diverse onderwerpen die allemaal een relatie hadden met de uitbraak van het coronavirus, het ging om;

- Tijdelijke noodlocatie Marco Pololaan voor doelgroepen maatschappelijke opvang
- 24 uursopenstelling daklozenopvang (inclusief ruimere opzet)
- Ruimte binnen het programma ondersteuning op maat
- Regiotaxi
- Boeggolf (uitgestelde zorg)
- Eigen bijdrage Wmo.

Inmiddels zijn er ten opzichte van de eerste bestuursrapportage ontwikkelingen waardoor het nadelig saldo zich naar verwachting niet meer voordoet en het programma ondersteuning op maat op 0 sluit. De compensatie van het Rijk voor de meerkosten in onder andere de daklozenopvang dekt de kosten die we daarvoor denken te maken in 2020 en 2021. Zie ook de quarantainelocatie op het programma Volksgezondheid, deze locatie dient ook gedekt te worden uit de rijksbijdrage. Deze bijdrage is in de aanvullende brief gemeentefonds juni 2020 bekend gemaakt. In de septembercirculaire 2020 zijn deze middelen daadwerkelijk toegevoegd aan het gemeentefonds. Conform de financiële spelregels worden wijzingen in de septembercirculaire in het lopende jaar betrokken bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen bij de jaarrekening.

Naast de kosten voor daklozen is het de verwachting dat er meerkosten zijn als gevolg van de door het RIVM voorgeschreven maatregelen. Met name bij groepsaanbod speelt dit. Door de compensatie van het Rijk voor de daklozenopvang kan de ruimte binnen het programma nu de meerkosten voor aanbieders van groepsaanbod dekken.

Het voordeel dat verwacht wordt op de regiotaxi valt naar huidig inzicht weg tegen de hogere lasten bij andere maatwerkvoorzieningen. Vooral bij hulp bij het huishouden worden er meerkosten verwacht omdat de wachtlijst wordt ingelopen. Dit lijkt ook een gevolg van de corona-uitbraak. Door de veranderingen in de arbeidsmarkt, zijn er meer mensen bereid te werken in de thuiszorg. Voor wat betreft de kosten voor uitgestelde zorg verwijzen wij naar de Programmabegroting 2021 naar de maatregelen m.b.t. Versneld vernieuwen Zorg dichtbij en op maat.

De eigenbijdrage Wmo wordt voor de maanden april en mei voor extramurale wmo-cliënten niet geïnd. Hiervoor wordt compensatie ontvangen, dit is ten opzichte van de eerste bestuursrapportage onveranderd.

Volksgezondheid

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Resultaat na compensatierijk	x € 1.000 incidenteel/ structureel
Coronacrisis volksgezondheid	-1.790	-760	I
Totaal	-1.790	-760	

Coronacrisis volksgezondheid

De verwachte kosten gerelateerd aan Corona maatregelen zijn 1,790 miljoen euro. Verwachting is dat hiervan 1,030 miljoen euro door Rijksbijdragen wordt gedekt, waardoor met betrekking tot het programma Volksgezondheid in 2020 een negatief effect van Corona verwacht van -0,760 miljoen euro.

Op hoofdlijnen betreffen de corona-gerelateerde onderwerpen:

- Inrichting noodopvang dak- en thuislozen met corona
- Financiële ondersteuning vergunninghouders tippelzone De Baan
- Additionele te subsidiëren uitstaptrajecten sekswerkers
- Vervanging van personeel ingezet op corona-gerelateerde activiteiten zodat de verkenningen uit de nota Volksgezondheid kunnen worden uitgevoerd
- Inzet extra bewaking Hostel Wittevrouten
- Extra inhuur medisch personeel
- Het inhalen van achterstanden lockdown periode en extra kosten 1,5 meter maatschappij bij de JGZ
- Een inschatting van extra bijdrage in de kosten reizigers van de GGDrU. De gemeenschappelijke regeling GGDrU pleegt veel extra inzet in de bestrijding van de pandemie. We verwachten dat de meerkosten hiervan in het slechtste scenario regiobreed op kunnen lopen tot enkele tientallen miljoenen. Met het Rijk lopen discussies over de mate van vergoedingen. Verwacht wordt dat het Rijk de meerkosten volledig vergoedt. Over vergoeding gedeelde opbrengsten (reizigers vaccinaties) is minder duidelijkheid. Om deze reden houden wij rekening met een extra last van 0,125 miljoen euro.

Veiligheid

Omschrijving	Verwacht rekening- resultaat	x € 1.000 euro Incidenteel /Structureel
Aanvullende personele lasten en materiële uitgaven als gevolg van Corona	-340	I
Inkomstenderving drank -en horecaleges als gevolg van Corona	-217	I
Totaal	-557	I

Aanvullende personele lasten en materiële uitgaven (als gevolg van de coronacrisis)

Vanuit het programma Veiligheid vinden er momenteel aanvullende uitgaven plaats als gevolg van coronacrisis.

Aanvullende capaciteit (0,150 miljoen euro)

Omdat de coronacrisis een grote openbare orde en handavingscomponent kent is een crisisbeheersingsorganisatie opgericht. Om de crisisorganisatie, die is ingericht voor een korte termijn, ook voor een lange termijn in stand te kunnen houden is aanvullende capaciteit nodig.

Aanvullende materiële uitgaven (0,250 miljoen euro)

Als gevolg van de verspreiding van Corona en de invoering van de 1,5 meter samenleving hebben er extra uitgaven plaatsgevonden ten behoeve van de informatievoorziening in de stad. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan het inzetten van tekstkarren en stewards in de binnenstad. Daarnaast is er sprake van een lastenverhoging bij onze samenwerkingspartner het Zorg en Veiligheidshuis regio Utrecht (ZVHRU). Het ZVHRU heeft eveneens extra capaciteit aan moeten trekken als gevolg van de crisis. Dit leidt mogelijk tot een incidentele verhoging van de jaarlijkse bijdrage.

Lastenvermindering als gevolg van annulering evenement Koningsdag (0,060 miljoen euro)

Begrote middelen voor de evenementen tijdens Koningsdag niet volledig zijn besteed. De begrote middelen minus de reeds gedane uitgaven leiden naar verwachting tot een (incidenteel) positief rekeningresultaat van circa 0,060 miljoen euro.

Inkomstenderving drank -en horecaleges (als gevolg van de coronacrisis)

Als gevolg van de coronacrisis en de daardoor beperkende maatregelen in de horecabranche zijn er tot op heden minder aanvragen voor drank -en horecaverGUNningen ingediend. De verwachting is dat deze trend doorzet tot minimaal het einde van dit jaar. We verwachten in 2020 een terugloop van de legesinkomsten van 0,217 miljoen euro.

Cultuur

Omschrijving	Verwacht rekening- resultaat	x € 1.000 euro Incidenteel /Structureel
Cofinanciering rijksregeling 'aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19'	-1.660	I
Noodfonds Cultuur en Erfgoed	-1.740	I
Totaal	-3.400	I

Cofinanciering rijksregeling 'aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19'

Middels de eertse bestuursrapportage hebben we u geïnformeerd over ons besluit tot cofinanciering voor een bedrag van maximaal 1,55 miljoen euro in het kader van de rijksregeling 'aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19' om de instellingen TivoliVredenburg, Centraal Museum, Stadschouwburg Utrecht, Theater Kikker/Podium Hoge Woerd en Museum Speelklok financieel te ondersteunen. Hiermee is in totaal voor 3,61 miljoen euro aan ondersteuning vanuit het Rijk en de Provincie mogelijk gemaakt. Uit de definitieve uitwerking van de rijksregeling blijkt nu dat ook de poppodia Ekko en De Helling voor een bijdrage in aanmerking komen. We hebben daarom besloten om ook voor deze twee instellingen cofinanciering met Het Rijk en de Provincie mogelijk te maken. Het gaat hierbij om een aanvullende gemeentelijke bijdrage van 0,11 miljoen euro waarmee in totaal 0,34 miljoen euro aan ondersteuning vanuit het Rijk en de Provincie mogelijk wordt gemaakt. De totale gemeentelijke cofinanciering komt hiermee uit op maximaal 1,66 miljoen euro.

Noodfonds Cultuur en Erfgoed

Veel instellingen op het gebied van cultuur en erfgoed hebben te maken met het langdurig wegvallen van inkomsten, waardoor grote financiële problemen ontstaan. Hierdoor komen de activiteiten en het voortbestaan van de organisaties onder druk te staan. Uit een inventarisatie bij instellingen, blijkt dat het totale financiële tekort in 2020 neerkomt op 3,24 miljoen euro. Deze inventarisatie is gedaan bij de meerjarig gesubsidieerde instellingen en bij een beperkt aantal niet gesubsidieerde instellingen. Bij de bepaling van het resterend tekort is rekening gehouden met inzet van eigen vermogen en kostenbesparingen door instellingen. Daarmee worden instellingen in staat gesteld om in ieder geval een beperkte programmering aan te bieden zodat er een vitaal aanbod in stand blijft.

Ter compensatie van de tekorten in de culturele sector en met het oogmerk op de borging van de lokale en regionale culturele infrastructuur heeft het ministerie van BIZA een 'bevoorschotting op de compensatie van medeoverheden' verstrekt van 60 miljoen voor de periode van maart 2020 tot en met 1 juni 2020. Het Utrechtse aandeel daarin is 1,5 miljoen. Dit budget is vrij beschikbaar voor dit doel en in mindering gebracht op het geraamde tekort van 3,24 miljoen euro. Het resterende Utrechtse tekort voor aanvullende ondersteuning van de cultuur- en erfgoedsector en komt hiermee uit op 1,74 miljoen euro.

Samenleven en Sport

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	x € 1.000 incidenteel/ structureel
Brede steunpakket verenigingen	930	I
Binnen- en buitenaccommodaties	-780	I
Zwembaden	-850	I
Infrastructuur sportverenigingen	-100	I
Welzijnsaccommodaties	-400	I
Totaal	-1.200	

Brede steunpakket verenigingen

Het Rijk komt met een breed steunpakket om gemeenten te compenseren voor kwijtschelding van de huurkosten voor sportverenigingen.

Binnen- en buitenaccommodaties

De gedeerde inkomsten door sluiting van de binnen- en buitenaccommodaties worden gedekt door het brede steunpakket van het Rijk.

Zwembaden

De gedeerde inkomsten door sluiting van de zwembaden wordt gedeeltelijk gedekt door het brede steunpakket, waardoor het verwachte resultaat voor de zwembaden 0,7 miljoen euro negatief wordt. Het betreft hier de gedeerde inkomsten van de losse verkoop en les zwempakketten die niet door het brede steunpakket worden gedekt.

Infrastructuur sportverenigingen

Door de corona-maatregelen hebben de meeste sportverenigingen/sportstichtingen hun activiteiten een periode niet kunnen uitvoeren. Voor veel verenigingen vallen daarmee inkomstenbronnen weg, maar loopt het grootste deel van de vaste lasten (energie, hypotheek en personele lasten) door. Dit knelpunt is onderdeel van maatregelpakket 1: essentiële voorzieningen.

Welzijnsaccommodaties

De welzijnsaccommodaties zijn een belangrijke plek in de stad waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten in een veilige omgeving. Deze zijn laagdrempelig ingericht om bewoners op een prettige wijze te ontvangen en begeleiden. De gedeeltelijke sluiting van de welzijnsaccommodaties, de opstartkosten en verhoogde hygiënische maatregelen leiden tot dit negatieve resultaat.

Utrechts vastgoed

Omschrijving	x € 1.000 euro	
	Verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ Structureel
Steunmaatregelen huurders	-800	
Huurderving als gevolg van coronacrisis	-1.200	I
Totaal	-2.000	I

Steunmaatregelen huurders

In juli is een pakket van steunmaatregelen voor externe huurders van de Utrechtse Vastgoed Organisatie vastgesteld:

Voor de huurders die niet financieel worden ondersteund vanuit een beleidsprogramma en die vanwege de coronacrisis veel omzet mis zijn gelopen, kunnen aanspraak maken op een huurkorting voor een periode van vier maanden (maart tot en met juni 2020). De huurkorting kan variëren van 30% tot 50% van de huursom per maand.

Voor tegemoetkoming in de huur zijn geen bedragen begroot in de Programmabegroting 2020.

Inschatting is dat voor de uitvoering van het pakket aan maatregelen een bedrag van maximaal 0,800 miljoen euro dient te worden gereserveerd. Het vastgoed van de gemeente Utrecht is opgenomen in de begrotingsprogramma's Bereikbaarheid, Onderwijs, Samenleven en Sport, Stedelijke Ontwikkeling en Utrechts Vastgoed. Naar verwachting zal het grootste deel van de kosten in het programma Utrechts Vastgoed landen. De dekking voor de noodzakelijke maatregelen wordt in eerste instantie gevonden in de algemene reserve net als bij andere coronamaatregelen.

Huurderving als gevolg van coronacrisis

Naast bovenstaande maatregelen, hebben alle huurders tot 1 oktober uitstel van betaling gekregen.

In hoeverre huurders ondanks bovenstaande maatregelen toch in de problemen komen, zal blijken vanaf oktober. Ook kunnen extra panden leeg komen te staan en kan bestaande leegstand langer duren omdat het lastiger is nieuwe huurders te vinden. Voorlopig houden we hiervoor rekening met mogelijke huurderving van 1,200 miljoen euro.

In totaal komt de inschatting van de mogelijke huurderving daarmee op 2,000 miljoen euro.

Algemene middelen

Omschrijving	x €1.000		
	verwacht rekening- resultaat	Resultaat na compensatie rijk	incidenteel/ structureel
Toeristenbelasting	-2.570	-1.781	I
Totaal	-2.570	-1.781	

Toeristenbelasting

De coronamaatregelen hebben er onder meer toe geleid dat er reisbeperkingen gelden voor toeristen. Daarnaast kon een aantal evenementen in de stad ook geen doorgang vinden. Dit heeft tot gevolg dat er minder overnachtingen plaatsvinden in Utrecht, wat tot lagere inkomsten uit toeristenbelasting leidt. Vanuit het Rijk wordt er 0,789 miljoen euro gecompenseerd voor de inkomstenderving.

Overhead

Omschrijving	x €1.000	
	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Inkomstenderving	-435	I
Directe maatregelen en werken mogelijk maken	-2.755	I
Vertraging en minder efficiënte uitvoering van projecten	-500	I
Totaal	-3.690	

Inkomstenderving

De inzet van eigen personeel op betaalde projectopdrachten binnen de gemeente is teruggelopen. Daarnaast is er sprake van verminderde inkomsten voor de verhuur van vergaderzalen aan externe gebruikers.

Directe maatregelen en werken mogelijk maken

De extra kosten vallen uiteen in drie categorieën:

- Om thuiswerken mogelijk te maken is bijvoorbeeld het aantal telefoonabonnementen uitgebreid, zijn werknemers voorzien van beeldschermen en bureaustoelen en zijn de mogelijkheden om online te vergaderen verbeterd. Voor de beeldschermen en bureaustoelen was in 2020 geen budget beschikbaar, maar de structurele afschrijvingskosten vanaf 2021 lossen we op binnen de begroting van het programma Overhead.
- Om de gemeentelijke kantoren na de lockdown weer veilig en gezond te kunnen gebruiken, moet er extra schoongemaakt worden, zijn er preventieve middelen (zoals desinfectiezuilen) aangeschaft, is er bewegwijzering aangebracht en zijn de publieksvloeren aangepast. Bovendien is er geïnvesteerd in techniek voor videoconferenties, om elkaar hybride te kunnen ontmoeten.
- Om de crisis en de nasleep daarvan het hoofd te bieden is er extra menskracht ingezet op de helpdesk en op het gebied van communicatie, beroep en bezwaar, crisismanagement, business continuïteitsmanagement en securitymanagement.

Vertraging en minder efficiënte uitvoering van projecten

De uitrol van Utrecht Digitaal Werken loopt vertraging op omdat het niet mogelijk is om grote groepen tegelijk te migreren. Tevens ontstaat efficiëntieverlies doordat de directe fysieke ondersteuning op het stadskantoor niet kan plaatsvinden. Ook is er sprake van vertraging in de transitie van de IPM-kolom. Voor al deze zaken geldt dat hierdoor extern personeel langer moet worden ingehuurd.

Verschil met eerste bestuursrapportage

Het verwachte rekeningresultaat is ongeveer 1 miljoen euro negatiever dan gemeld bij de eerste bestuursrapportage. Dit oplopend tekort wordt veroorzaakt door het feit dat de PM-post bij inkomstenderving nu van een cijfermatige inschatting is voorzien. Bovendien zijn er nu kosten voor Veilig en Gezond Werken opgenomen, een project dat pas aan het einde van de lockdown van start is gegaan.

2.2 Overige ontwikkelingen

Bewoners en Bestuur

Omschrijving	Verwacht rekening- resultaat	x €1.000 incidenteel/ structureel
Extra reisdocumentendip	-400	I
Totaal	-400	

Extra reisdocumentendip (tussen 0,3 en 0,5 miljoen euro, in de tabel 0,4 miljoen euro opgenomen)

In 2020 is er vanuit de Voorjaarnota 2019, 0,5 miljoen euro ontvangen voor de zogenaamde reisdocumentendip (2019-2023) veroorzaakt door de verandering van de geldigheidsduur van paspoorten van vijf naar tien jaar. Deze 0,5 miljoen euro was gebaseerd op het landelijke rekenmodel van het Ministerie van BZK. Daarbij is ook aangegeven dat we deze algemene voorspelling jaarlijks zouden toetsen en bijstellen naar de Utrechtse werkelijkheid. Uit de jaarrekeningcijfers 2019 komt naar voren dat het tekort vanwege de lagere inkomsten in Utrecht veel groter was dan de voorspelde vijf ton (circa 1 miljoen). Voor 2020 verwachten we tussen de 0,8 en 1 miljoen euro tekort uit te komen, bovenop de inkomstenderving door corona. Ten opzichte van de begroting, waarin de 0,5 miljoen euro vanuit de Voorjaarnota 2019 is verwerkt, betekent dit een extra nadeel van 0,3 tot 0,5 miljoen euro.

Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving	Verwacht rekening- resultaat	x € 1.000 Incidenteel /Structureel
Leges omgevingsvergunningen	1.700	I
Precario IOG	90	I
Leges woonruimte zaken	-164	I
Totaal	1.626	

Leges omgevingsvergunningen

Bij de eerste bestuursrapportage 2020 is gemeld dat de opbrengsten voor de omgevingsvergunningen met 3,8 miljoen euro achterblijven. Door onder andere de stikstofcrisis, Pfas en krapte van arbeidskrachten en materiaal in de bouwsector. Deze inkomstenderving is verwerkt in de tweede technische begrotingswijziging. Op basis van de verleende, in behandeling zijnde en nog te verwachten vergunningaanvragen (stand per augustus) wordt een daling verwacht van dit tekort. Voorsnog wordt er een verbetering van 1,7 miljoen euro verwacht ten opzichte van de eerste bestuursrapportage 2020. In de laatste maanden van 2020 zal duidelijk worden hoeveel het daadwerkelijk tekort wordt. De omvang is onder andere afhankelijk van het aantal bouwplannen dat nog zal binnenkomen, de bouwkosten van deze plannen, de omvang van de legeskorting voor duurzame projecten, het tijdstip van indiening, zienswijzen en andere reacties en de complexiteit van de aanvragen (in verband met doorlooptijd). Dat de leges omgevingsvergunningen minder negatief uitvallen dan bij eerste bestuursrapportage 2020 werd ingeschat ligt in de lijn van het beeld dat in Utrecht de bouwwerkzaamheden nog steeds doorlopen, zij het met enige vertraging vanwege de veiligheidsprotocollen (en in de eerste maanden vraagstukken rond toelevering van grondstoffen en personele capaciteit). Voor meer informatie verwijzen wij naar de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling in deze bestuursrapportage

Precario IOG

Als gevolg van enkele grote vergunningaanvragen in 2020 is er een incidenteel voordeel van 0,090 miljoen euro voor de precario opbrengsten 'Inneming Openbare Grond'.

Leges woonruimte zaken

De leges opbrengsten 2020 voor woonruimte zaken (omzettingen, splitsingen en dergelijke) blijft naar verwachting 0,164 miljoen euro achter bij de begroting. Dit wordt met name veroorzaakt doordat bij de kadastrale splitsingen het gemiddelde appartementsrecht lager uitvalt dan begroot.

Bereikbaarheid

Omschrijving	x €1.000	
	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	-819	I
Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	831	I
Totaal	12	

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren

Bij autoparkeren wordt een lager resultaat van 0,819 miljoen euro verwacht. Dit kan als volgt worden uitgesplitst:

- Hogere aanloopverliezen parkeergarage Croeselaan door achterblijvende inkomsten (0,8 miljoen euro). Hiertegenover staan lagere beheerlasten door een wijziging in de bemande uren (0,1 miljoen euro).
- Lagere naheffingen als gevolg van vertraging invoering digitale gehandicaptenkaart (0,63 miljoen euro).
- Door latere oplevering van de garage P&R Berlijnplein verwachten wij lagere lasten (0,668 miljoen euro).
- Hogere verwachte onderhoudslasten (0,282 miljoen euro).
- Lagere lasten door daling vervoerskosten in verband met de afname van het aantal verkochte combikaarten en lagere lasten bij een aantal autoparkeerprojecten (0,125 miljoen euro).

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren

Bij fietsparkeren wordt een positief resultaat verwacht van 0,831 miljoen euro en dit kan als volgt worden uitgesplitst:

- Lagere exploitatielasten omdat de fietsenstallingen Smakkelaarsveld en House Modernes in de begroting zijn opgenomen en hier (nog) geen lasten tegenover staan (0,767 miljoen euro). De fietsenstalling House Modernes is nog niet geopend.
- De lasten bij een aantal fietsparkeerprojecten waaronder de inzet van fietscoaches vallen lager uit (0,570 miljoen euro).
- Als tijdelijke huurlocatie voor het fietsdepot vindt er overleg plaats met een private eigenaar over het aanhuren van een pand. In verband met de verhuizing en inrichting van het nieuwe huurpand wordt een tekort verwacht van 0,336 miljoen euro.
- Lagere verwachte opbrengsten van de openbare fietsenstallingen en lagere verwachte baten in verband met het aanbestede contract opkoopregeling weesfietsen (0,17 miljoen euro).

Volksgezondheid

Omschrijving	x €1.000	
	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Handhaving Inspectie Kinderopvang	50	I
Totaal	50	

Handhaving Inspectie Kinderopvang

De nieuwe wet Kinderopvang vereist onder andere een hogere beroepskracht-kindratio (verhouding beroepskrachten en kinderen op een opvanglocatie). Kinderopvanglocaties voldoen nog niet altijd aan deze normen.

We zien dan ook vanaf 2019 een fors aantal handhavingstrajecten opgelegde boetes als gevolg van het niet naleven van deze norm. Hierop lopen nog juridische trajecten.

Wij prognosticeren alleen de volledig afgeronde trajecten, een totaal van 0,150 miljoen euro (begroot 0,100 miljoen euro).

De opbrengsten 2020 kunnen echter maximaal 1 miljoen euro hoger worden als de gemeente Utrecht bij alle bezwaren en beroepen in het gelijk wordt gesteld in 2020.

Algemene middelen

Omschrijving	Verwacht rekening- resultaat	x € 1.000
		Incidenteel/ structureel
OZB	1.000	I
Dividend Vitens	-400	S
Dividend BNG	-900	I
Financieringsresultaat	428	I
Totaal	128	

OZB

De prognose van de opbrengst van de OZB laat een positief resultaat van 1 miljoen euro zien. Dit is het resultaat van een betere areaal- en waardeontwikkeling.

Dividend Vitens

Vitens zal naar verwachting in 2020 geen dividend uitkeren. Bij Vitens is sprake van aangescherpte continuïteitsdoelstellingen waardoor de aandeelhouders dit jaar en de komende jaren geen dividend zullen ontvangen. In totaal betreft dit voor 2020 een nadeel van 0,4 miljoen euro.

Dividend BNG

De BNG Bank zal naar verwachting in 2020 geen dividend uitkeren. BNG zal naar alle waarschijnlijkheid een advies van de Europese Centrale Bank (ECB) volgen om in 2020 geen dividenduitkering te doen en met deze bedragen de interne buffers te versterken. De financiële impact hiervan is 0,9 miljoen euro incidenteel.

Langlopende geldleningen/ financieringsresultaat

Naar de huidige inzichten wordt voor 2020 een positieve afwijking op het financieringsresultaat verwacht van circa 0,43 miljoen euro. Dit bedrag valt uiteen in de volgende componenten:

- De rentelasten voor langlopende leningen zullen 1,16 miljoen euro lager uitkomen door lagere rentetarieven en een minder aanvullende financieringsbehoefte;
- De rentelasten voor kortlopende leningen vallen per saldo 1,80 miljoen euro lager uit vanwege de negatieve rente op dergelijke leningen;
- De intern toe te rekenen rente valt circa 2,28 miljoen euro lager uit. Dit wordt veroorzaakt doordat de boekwaarde van activa waaraan rente toegerekend kan worden is achtergebleven bij de verwachtingen. Dit verschijnsel was de afgelopen jaren al waarneembaar;

Uit verstrekte langlopende leningen en kredietfaciliteiten worden circa 0,25 miljoen euro minder rentebaten verwacht.

2.3 Bijsturingsvoorstellen per programma

Bewoners en Bestuur

Storting reserve verkiezingen

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Exploitatiebudget verkiezingen	-732,4				
Storting reserve verkiezingen	732,4				
Totaal	0				

x €1.000

Conform de spelregels met betrekking tot de egaliseringsreserves storten we het exploitatiebudget voor verkiezingen minus de vaste jaarlijkse kosten in de reserve in de jaren dat er geen verkiezingen zijn. In de jaren dat er verkiezingen zijn worden de 'meerkosten' aan de reserve onttrokken. Het eerstvolgende jaar zonder verkiezing is 2028.

Incidentele verlaging baten en lasten rijksbijdrage

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Baten reisdocumenten			1.138	1.233	
Lasten reisdocumenten			-1.138	-1.233	
Totaal			0	0	

x €1.000

In de opbrengst van reisdocumenten is een rijksdeel opgenomen. Dit rijksdeel wordt afgedragen aan het Rijk. In verband met de 'reisdocumenten dip' vanwege de lagere inkomsten door verlenging van de geldigheidsduur van vijf naar tien jaar worden er minder reisdocumenten vervangen. Hierdoor ontvangen we ook minder aan rijksbijdrage en hoeven we ook minder af te dragen. In de meerjarenbegroting (2022-2023) was dit onderdeel nog niet geactualiseerd.

Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Incidentele opbrengst Erfpacht	-13.425	0	0	0	0
Storting in algemene reserve	13.425	0	0	0	0
Vrijval voorziening negatieve grondexploitatie	-8.300	0	0	0	0
Storting in algemene reserve	8.300	0	0	0	0
Stimuleringsregeling woningbouwproductie	-1.175	0	0	0	0
Storting in algemene reserve	1.175	0	0	0	0
Rentebaten startersleningen	-500	0	0	0	0
Lasten startersleningen	500	0	0	0	0
Subsidie Pilot discriminatie woningmarkt	-250	0	0	0	0
Pilot discriminatie woningmarkt	250	0	0	0	0
Onttrekking reserve archeologische opgraving	-50	0	0	0	0
Archeologische opgravingen	50	0	0	0	0
Pilot Goed Verhuurderschap	-210	210	0	0	0
Totaal	210	-210	0	0	0

x €1.000

Incidentele opbrengst Erfpacht

Wij voorzien een incidentele opbrengst van 13,425 miljoen euro (conversie erfpacht en nieuwe uitgifte). Dit betreft de ontwikkelovereenkomst Heycop. Deze opbrengst wordt gestort in de algemene reserve en is onderdeel van de financiële strategie voor de dekking van de gevolgen van de coronacrisis.

Vrijval voorziening negatieve grondexploitatie

Wij verwachten een incidentele vrijval uit de voorziening negatieve grondexploitatie van 8,3 miljoen euro. Deze vrijval wordt gestort in de algemene reserve en is onderdeel van de financiële strategie voor de dekking van de gevolgen van de coronacrisis.

Stimuleringsregeling Woningbouwproductie

Met de Stimuleringsregeling Woningbouwproductie heeft de overheid in de kredietcrisis (2010) nieuwbouwprojecten financieel ondersteund. Inmiddels zijn alle projecten afgerond en verrekend en vallen de nog gereserveerde bedragen vrij. Het betreft rijksmiddelen die als vooruit ontvangen subsidie op de balans staan, en gemeentelijke middelen op de begroting. Dit leidt tot een incidenteel positief resultaat. Het resultaat wordt gestort in de algemene reserve en is onderdeel van de financiële strategie voor de dekking van de gevolgen van de coronacrisis.

Rentebaten en lasten startersleningen 2020

Bij de startersleningen is er sprake van externe rentebaten, beheerkosten en interne rentelasten. Deze zijn niet begroot. We stellen voor deze baten en lasten voor 2020 op te nemen in de begroting (0,500 miljoen euro). Bij de Programmabegroting 2021 zullen we dit structureel verwerken in de begroting.

De regeling voor startersleningen is overigens beëindigd in 2016 en vanaf dat jaar worden ook geen nieuwe leningen meer verstrekt.

Subsidie Pilot discriminatie op de woningmarkt

In 2019 hebben we subsidie ontvangen van het Rijk voor het uitvoeren van Pilot Discriminatie op de woningmarkt in 2020. We stellen voor deze baten en lasten op te nemen in de begroting.

Archeologische opgravingen

We stellen voor om een bedrag van 0,05 miljoen euro incidenteel te onttrekken aan de bestemmingsreserve Archeologische Opgravingen, om de lasten voor archeologische opgravingen in Leidsche Rijn te dekken.

Pilot Goed Verhuurderschap

Door de corona-maatregelen hebben niet alle geplande werkzaamheden in het kader van de pilot 'Goed Verhuurderschap' kunnen plaatsvinden en worden een deel van de werkzaamheden doorgeschoven naar 2021.

Duurzaamheid

x € 1.000

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Onttrekking Reserve Utrechtse Energie	-175				
Programma Duurzaamheid - Uitvoeringsprogramma (Energietransitie)	175				
Verhogen baten: Europese subsidie URGE/URBACT - Phase II	-50	-70	-50		
Verhogen lasten: Europese subsidie URGE/URBACT - Phase II	50	70	50		
Verhogen baten: Europese subsidie IRIS	-191	-413	-423		
Verhogen lasten: Europese subsidie IRIS	191	413	423		
Sanering Oudwijk	-1.000	1.000			
Storting Reserve Bodemsanering Programma Duurzaamheid - Bodemverontreiniging	6.705				
	-6.705				
Totaal	-1.000	1.000	0	0	0

Onttrekking reserve Utrechtse Energie

In de programmabegroting is rekening gehouden met een begrote onttrekking van 0,100 miljoen euro uit de reserve Utrechtse Energie. De uitgaven aan subsidies en de verduurzamingsmaatregelen onder andere Advies op Maat, DuMo, Maatschappelijk vastgoed) zijn 0,175 miljoen euro hoger dan begroot en kunnen worden gedekt uit de voor onder andere dit doel bestemde reserve Utrechtse Energie. Wij stellen daarom voor om 0,175 miljoen euro te onttrekken aan deze reserve.

Verhogen baten en lasten Europese subsidies

In verband met de toegekende subsidie URGE - Phase II, waarmee onder andere de circulariteit in de bouwsector wordt versterkt, zijn de begrote baten en lasten binnen het programma Duurzaamheid toegenomen. Daarnaast zijn de baten en lasten binnen het Europese project IRIS (Internationale Research en Innovatie Samenwerking) meerjarig geraamd.

Sanering Oudwijk

Wij verwachten een onderbesteding van circa 1 miljoen euro op de incidentele budgetten voor het project sanering Oudwijk. Deze werkzaamheden zijn vertraagd door aangespannen (juridische) procedures van één van de betrokkenen en zullen begin 2021 verder worden opgepakt. Wij stellen voor het verwachte resultaat van 2020 over te hevelen naar volgend jaar zodat het ingezet kan worden in 2021.

Storting reserve Nedereindsplas

De gemeente Utrecht heeft in 2018 middelen ontvangen uit het aanvullend bodemconvenant 2018 voor de sanering en monitoring van de Nedereindseplas (7,305 miljoen euro). Afhankelijk van de besluitvorming over het raadsvoorstel 'Keuze scenario sanering Nedereindseplas' is de verwachting dat er in 2020 0,6 miljoen euro zal worden besteed. In afwachting van de uitkomsten van de gesprekken met het Rijk over de inzet van de resterende middelen, stellen we voor een bestemmingsreserve in te stellen en het resterende bedrag van 6,705 miljoen euro in deze reserve te storten. Doel van deze reserve is om de middelen die zijn verkregen uit het aanvullend bodemconvenant beschikbaar te houden voor de sanering- en monitoringsverplichting aan de Nedereindseplas (Oostplas) en/of voor de mogelijke terugbetaling aan het Rijk.

Openbare Ruimte en Groen

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Onttrekking reserve Essentaksterfte	-1.000	0	0	0	0
Lasten Essentaksterfte 2020	1.000	0	0	0	0
Verhogen baten Schoon (incidenteel)	-750	0	0	0	0
Verhogen lasten Schoon (incidenteel)	750	0	0	0	0
Onttrekking reserve Meerjaren Groen Programma	-625	0	0	0	0
Lasten Meerjaren Groen Programma	625	0	0	0	0
Verhogen baten Bedrijfsafval	-400	-400	-400	-400	-400
Verhogen lasten Bedrijfsafval	400	400	400	400	400
Verhogen baten Meerjaren Groen Programma (Faunapassage)	-234	0	0	0	0
Verhogen lasten Meerjaren Groen Programma (Faunapassage)	234	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

x € 1.000

Onttrekking reserve Essentaksterfte / Lasten Essentaksterfte 2020

Verwachte lasten voor Essentaksterfte in 2020 zijn 1 miljoen euro. Deze lasten worden onttrokken aan de reserve Essentaksterfte.

Verhogen baten en lasten Project Nederland Schoon (incidenteel)

Net als voorgaande jaren ontvangt de gemeente Utrecht een vergoeding vanuit de raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022.

De hogere baten en lasten zijn het gevolg van een ingediend projectvoorstel om extra maatregelen te nemen tegen zwerfafval. In 2020 gaat het om een geraamd bedrag van 0,750 miljoen. Deze middelen zijn bestemd voor het beïnvloeden van gedrag door voorlichting en informatievoorziening, stimuleren van participatie en pilots met nieuwe manieren van schoonmaken.

Onttrekking Reserve Meerjaren Groenprogramma / Lasten Meerjaren Groen Programma

Wij stellen voor om een bedrag van 0,625 miljoen euro te onttrekken voor de investeringen van het Meerjaren Groen Programma in 2020.

In 2019 zijn projecten vertraagd doordat bij de uitvoering is gewacht op uitvoering van andere vervangingen/projecten (verleggen leidingen, rioolvervanging). Hierdoor vindt een deel van de uitvoering van deze projecten (o.a. Johan Wagernaarkade, Niftarlakeplantsoen en Groene Lint Overvecht) plaats in 2020.

Verhogen baten en lasten Bedrijfsafval (structureel)

Als gevolg van de kostenontwikkeling bij bedrijfsafval zijn de tarieven voor het inzamelen van bedrijfsafval aangepast, dit leidt tot evenzovele hogere baten en lasten.

Verhogen baten en lasten subsidie Faunapassage

Hogere baten en lasten voor het project Faunapassage Biltse Rading in verband met de toegekende subsidie vanuit de provincie Utrecht.

Economie & werkgelegenheid voor Iedereen

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Storting reserve ROM	3.000	0	0	0	0
Middelen regionaal investeringsplatform	-3.000	0	0	0	0
Exploitatiekosten ROM	0	146	0	0	0
Onttrekking Reserve Cofinanciering Pieken	0	-146	0	0	0
Interne rente WOM	80	80	80	80	80
Totaal	80	80	80	80	80

x € 1.000

Reserve Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) Utrecht

De gemeente Utrecht is in 2020 medeoprichter van de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) Regio Utrecht BV. Eén van de pijlers van de ROM is het ROM-participatiefonds. Doel van dit revoluerende fonds is het aanjagen en ondersteunen van het innovatieve MKB bij het realiseren van hun groei en ontwikkeling. Hiermee wordt de ondernemersbasis in de regio versterkt en een aantrekkelijk economisch en vestigingsklimaat geschapen. De initiële fondsomvang is 22 miljoen euro, het aandeel van de gemeente Utrecht is 3 miljoen euro. Dit belang van de gemeente Utrecht is zichtbaar op de balans onder de Financiële vaste activa.

Bij aanvang van de ROM stellen we het risico vooralsnog op 100%. Ter afdekking van het risico van de ROM stellen we voor een risicoreserve te vormen en daarin 3 miljoen euro te storten. Dit dekken we uit het budget dat beschikbaar is uit het coalitieakkoord 2018 voor het Regionaal investeringsplatform. Met de storting van de 3 miljoen euro is het risico vooralsnog op 100% gezet. Een voorstel van de aanpassing van dit risico is opgenomen in de Programmabegroting 2021. Een tweede doel van deze reserve is het neutraliseren van de interne rente die wordt berekend over alle vaste activa.

Exploitatiekosten ROM

De bijdrage van de gemeente Utrecht aan de exploitatiekosten van de ROM bedragen jaarlijks 0,400 miljoen euro. We stellen voor deze kosten in 2021 incidenteel en gedeeltelijk (0,146 miljoen euro) te dekken uit de Reserve Cofinanciering Pieken in de Delta.

Interne rente Wijkontwikkelmaatschappij

Over alle financiële vaste activa wordt interne rente berekend. De opbrengsten daarvan worden als negatieve lasten verantwoord onder het programma algemene middelen, langlopende leningen. De Wijkontwikkelmaatschappij Noordwest was niet juist verwerkt op de balans. Dit is bij de jaarverantwoording 2019 gecorrigeerd door het op te nemen als Financiële Vaste Activa. Voor de Wijkontwikkelmaatschappij Lombok is in 2016 een correctie gedaan op de balans als financiële vaste activa, waardoor vanaf 2017 interne rente is berekend. Dit is destijds niet verwerkt in de begroting. De interne rente voor beide ontwikkelmaatschappijen wordt nu verwerkt in de begroting door de lasten in het programma Economie en de opbrengsten in het programma algemene middelen op te nemen.

Werk en Inkomen

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Implementatie wet inburgering	-900	900			
Opgave werkbeweging	-503		503		
Perspectief op werk	-1000	1000			
Uitvoeringskosten TOZO	-2000	2000			
Totaal	-4.403	3.900	503	0	0

Implementatie wet inburgering

Bij de eerste bestuursrapportage is een onttrekking aan de reserve begroot, omdat niet duidelijk was wanneer de gemeente Utrecht het budget voor de incidentele uitvoeringskosten van de wet inburgering zou krijgen. Inmiddels is duidelijk dat we dit budget in 2020 krijgen. Hierdoor is de onttrekking niet meer nodig en wij stellen voor om dit te corrigeren.

Budget opgave Werkbeweging naar 2022

In de resultaatbestemming Jaarstukken 2019 is een bestedingsvoorstel van 0,503 miljoen euro opgenomen voor de opgave Werkbeweging. Dit budget is bedoeld voor kosten in 2022. Omdat bij deze resultaatbestemming alleen maar budget aan 2020 toegevoegd kon worden, stellen we nu voor om dit in de Tweede Bestuursrapportage 2020 over te hevelen naar 2022.

Perspectief op werk

In 2020 hebben wij als centrumgemeente budget ontvangen voor perspectief op werk. Dit is een tweejarige subsidie waarbij het budget in 2020 is ontvangen, maar bedoeld is voor 2021. We stellen daarom voor om dat nu door te schuiven naar 2021.

Uitvoeringskosten TOZO

Voor de uitvoeringskosten TOZO krijgen wij een vergoeding van het Rijk in 2020. Een deel van de uitvoeringskosten verwachten wij in 2021 voor nazorg en afronding. Wij stellen voor om 2 miljoen euro over te hevelen naar 2021.

Aanpassing van de begrote waarden van de indicatoren

E3.2.1. Aantal crisismeldingen SDV gaan omlaag: Doelstelling 2020 was 140, maar wordt 250
We zien sinds vorig jaar een forse toename van het aantal crisismeldingen. Dat komt onder andere doordat we de crisisdienstverlening eerder starten, nog voor er een vonnis tot ontruiming of een afsluitdatum gepland is. Bovendien vinden wij de crises sneller door samenwerking met onder andere corporaties én weten inwoners schulddienstverlening beter te vinden. We verwachten dit jaar wel een kleine daling ten opzichte van 2019, vanwege de corona-coulance van veel schuldeisers en vanwege uitgestelde hulpvraag.

P3.2.1. Aantal huishoudens in budgetbeheer: Doelstelling 2020 was 875, maar wordt 950
We bereiken veel meer inwoners met schulddienstverlening. In grote mate zijn deze inwoners het overzicht over hun geldzaken kwijt en moet eerst rust worden gecreëerd voordat geldproblemen kunnen worden opgelost. Met budgetbeheer bieden we die rust. De behoefte daaraan zal in 2020 onverminderd groot zijn. Voor de jaren daarna verwachten we eerst een beperkte stijging en dan weer een daling. Dat komt omdat we budgetbeheer af willen bouwen door middel van budgetcoaching en de inzet van andere middelen zoals het huishoudboekje, inhoudingen via de uitkering en/of begeleiding door een vrijwilliger.

P3.2.1 Percentage gebruik van individuele upasbudget: Doelstelling 2020 was 58%, maar wordt 46%
We stellen deze indicator in 2020 naar beneden bij omdat de coronacrisis het onmogelijk maakte om het upasbudget op te maken tijdens de lockdown.

Onderwijs

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Exploitatiebudget onderwijshuisvesting	4.000				
Onttrekking reserve MPOHV	-4.000				
Exploitatiebudget huisvestingsprogramma	-3.500				
Storting reserve huisvestingsprogramma	3.500				
Totaal	0	0	0	0	0

Toelichting

Onderwijshuisvesting heeft in 2020 een beschikbaar budget van 36,857 miljoen euro. Op basis van de werkelijke uitgaven tot heden is de verwachting/prognose dat tussen 37 miljoen euro en 41 miljoen euro uitgegeven wordt. Naar verwachting wordt circa 4 miljoen euro als dekking onttrokken uit de reserve MPOHV.

Vanwege een verwachte onderuitnutting van het huisvestingsprogramma 2020 is de inschatting dat circa 3,5 miljoen euro gestort dient te worden in de reserve huisvestingsprogramma. De reden hiervan is dat bepaalde geprogrammeerde uitgaven niet in 2020 plaatsvinden, maar in latere jaren. De belangrijkste onderuitnutting van het huisvestingsprogramma 2020 betreft de huur voor de Internationale school Utrecht. Voor 2020 is een huurbudget opgenomen van 1,500 miljoen euro ten behoeve van de aanhuur van een gebouw aan de Daltonlaan. In plaats van aan de Daltonlaan zal de Internationale school Utrecht in 2021 tijdelijk gehuisvest worden in Papendorp. Daarmee wordt het budget van 1,500 miljoen euro niet in 2020 maar in 2021 uitgegeven. Het budget van 1,500 miljoen euro wordt gestort in de reserve huisvestingsprogramma.

Ondersteuning op maat

Omschrijving	x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Incidentele middelen dak- thuislozen (project eerst een thuis)	-9.200	9.200			
Incidentele middelen jeugd	-3.800	3.800			
Totaal	-13.000	13.000			

Incidentele middelen dak- thuislozen (project eerst een thuis)

Als uitkomst van een intensief lobby traject is besloten om dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk te voorkomen en ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen. Staatssecretaris Blokhuis (VWS) heeft eind april bekend gemaakt dat voor de aanpak van dak- en thuisloosheid een financiële impuls beschikbaar gesteld wordt van in totaal 200 miljoen euro voor de jaren 2020 en 2021. Hiervan krijgt Utrecht in 2020 en 2021 11,2 miljoen euro. Dit is een incidentele decentralisatie uitkering. Zoals is aangegeven in de raadsbrief van 29 mei 2020 (kenmerk 7590300) is dit geld bestemd om het projectvoorstel 'eerst een thuis' te kunnen uitvoeren.

Vanwege de late beschikking van de middelen in 2020 stellen we voor het verwachte restant van 2020 over te hevelen naar 2021.

Incidentele middelen Jeugd

Op de doelstelling Jeugd van het programma Ondersteuning op maat verwachten we een positief resultaat van 3,8 miljoen euro. Door de transitie naar het nieuwe zorglandschap zien we dat 2020 een bijzonder jaar is. We zien ook dat er daardoor meer financiële ruimte voor de aanbieders nodig is om de zorg die nodig is te kunnen bieden en de transitie naar het nieuwe zorglandschap vorm te geven dan vooraf verwacht. Dit zien we onder andere terug in extra inzet op het wegwerken van wachtlijsten bij de start van de nieuwe aanbieders en extra inzet om ruimte te bieden voor het goed afronden van de zorgcontinuïteit bij huidige aanbieders en de overdracht naar en start bij de nieuwe aanbieders. Voor de jaren 2019 t/m 2021 zijn incidentele middelen van het Rijk ontvangen. Over de inzet hiervan hebben we u op 18 december 2019 geïnformeerd (raadsbrief Inzet extra middelen jeugd, kenmerk 7082875). Door corona is de inzet op een aantal plannen die we voor de incidentele middelen hadden gemaakt vertraagd.

Per saldo leidt dit tot het resultaat van 3,8 miljoen euro. Wij stellen voor het verwachte resultaat van 2020 over te hevelen naar volgend jaar zodat het ingezet kan worden in 2021, zoals opgenomen in de genoemde raadsbrief.

Veiligheid

Onderwerp	x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten cameratoezicht Stationsgebied	30	0	0	0	0
Onttrekking reserve cameratoezicht	-30	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Onttrekking reserve cameratoezicht Stationsgebied

De reserve gevormd ten behoeve van het cameratoezicht. Specifiek wordt deze reserve ingezet voor het 'verplaatsen/stellen' van de camera's in het Stationsgebied te Utrecht. De totale cameratoezicht producten hebben betrekking op een groter gebied. De reserve voor het cameratoezicht m.b.t. het Stationsgebied loopt tot en met 2050 en het saldo bedraagt op dit moment 0,173 miljoen euro. Aan het einde van ieder boekjaar wordt er besloten hoeveel er moet worden onttrokken aan de reserve. Naar verwachting wordt er dit jaar 0,030 miljoen euro onttrokken aan de reserve cameratoezicht Stationsgebied.

Cultuur

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Onttrekking budget culturele voorziening Leidsche Rijn	-400	-285	0	0	0
Dotatie vaste activareserve parkeergarage Berlijnplein	400	285	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

x € 1.000

Bijdrage parkeergarage Berlijnplein

In 2020 is er vanuit het budget voor de culturele voorziening in Leidsche Rijn 0,4 miljoen euro gereserveerd om een deel van de investeringsom van de parkeergarage Leidsche Rijn af te dekken dat niet kan worden opgebracht vanuit de opbrengst van parkeergelden. De totaal geraamde bijdrage voor de parkeergarage vanuit het budget voor de culturele voorziening Leidsche Rijn bedraagt 0,685 miljoen euro en is gerelateerd aan het aantal benodigde parkeerplekken voor de culturele voorziening. Met dekking van het restant van 0,285 miljoen euro (0,685 mln. euro/- 0,4 mln. euro) is rekening gehouden in het budget 2021 van de culturele voorziening. Met het raadsvoorstel voor de culturele voorziening in Leidsche Rijn zal ook de definitieve bijdrage aan de parkeergarage worden vastgesteld.

Samenleven en Sport

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Vergoeding BTW schade sport	480				
Rijkscompensatie BTW schade sport	-480				
Overheveling budget Vuelta	-1.500	0	1.500	0	0
Totaal	-1.500	0	1.500	0	0

x € 1.000

BTW vrijstelling sport (incidenteel hogere baten en lasten)

Met ingang van 2019 is de sportfunctie vrijgesteld van BTW. Hierdoor ontstaat er voor de gemeente een nadeel waarvoor het Rijk een compensatieregeling heeft ingesteld. Jaarlijks dient de gemeente bij het Rijk een aanvraag ter compensatie van de BTW-schade voor dat jaar in. Onderdeel van deze aanvraag is ook de BTW-schade op de aan sport gerelateerde overheadposten. Voor 2020 heeft het Rijk hiervoor 0,48 miljoen euro compensatie toegekend. Zowel de BTW-lasten als de BTW-compensatiebaten voor deze overhead worden begroot en verwerkt op prestatiedoelstelling Accommodatiebeleid.

Budget Vuelta (rijksmiddelen) van 2020 naar 2022 (incidenteel overhevelen budget)

Door de Corona-crisis is de start van de Vuelta 2020 in Nederland afgelast. Het Rijk heeft voor de Vuelta 1,5 miljoen euro beschikbaar gesteld, wat via het gemeentefonds in de begroting is opgenomen. De betreffende middelen worden dit jaar niet aan de stichting La Vuelta Holanda overgemaakt. De organisatie van de Vuelta heeft de start voor 2022 in Nederland toegezegd. Op basis van deze toezegging is, via de knellende wensen, voor 2022 een bedrag van 0,2 miljoen euro extra gemeentelijke budget toegekend. Wij stellen voor de begroting van het programma Samenleven en Sport, voor de organisatie van de Vuelta, in 2020 te verlagen ten gunste van de Algemene Reserve en in 2022 te verhogen met 1,5 miljoen euro ten laste van de Algemene Reserve.

Algemene middelen

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Hogere opbrengst OZB	-1.000				
Storting in algemene reserve	1.000				
Interne rente WOM	-80	-80	-80	-80	-80
Totaal	-80	-80	-80	-80	-80

x € 1.000

OZB

De prognose van de opbrengst van de OZB laat een positief resultaat van 1 miljoen euro zien. Dit is het gevolg van een betere areaal- en waardeontwikkeling. Dit resultaat wordt gestort in de algemene reserve als onderdeel van de financiële strategie om de gevolgen van de coronacrisis in 2021 en later te dekken.

Interne rente Wijkontwikkelschappij

Over alle financiële vaste activa wordt interne rente berekend. De opbrengsten daarvan worden als negatieve lasten verantwoord onder het programma algemene middelen, langlopende leningen. De Wijkontwikkelschappij Noordwest was niet juist verwerkt op de balans. Dit is bij de jaarverantwoording 2019 gecorrigeerd door het op te nemen als Financiële Vaste Activa. Voor de Wijkontwikkelschappij Lombok is in 2016 een correctie gedaan op de balans als financiële vaste activa, waardoor vanaf 2017 interne rente is berekend. Dit is destijds niet verwerkt in de begroting. De interne rente voor beide ontwikkelschappijen wordt nu verwerkt in de begroting door de lasten in het programma Economie en de opbrengsten in het programma algemene middelen op te nemen.

Overhead

Storting ICT-reserve

Onderwerp	2020	2021	2022	2023	2024
Storting ICT-reserve	1600				
Programma Overhead (IPM)	-1600				
Totaal	0	0	0	0	0

x € 1.000

Vertraging ICT programma's en ICT reserve

Door de corona crisis hebben ICT programma's als Herijking Zaakgericht Werken en de transitie van de IPM-kolom vertraging opgelopen. Als gevolg daarvan lopen de uitgaven niet synchroon met de incidenteel beschikbaar gestelde gelden per boekjaar. De verwachting is dat een deel van de uitgaven die gefinancierd worden met deze gelden pas volgend jaar plaats zullen vinden. Bij een dergelijk positief saldo van het exploitatieresultaat kan een bestedingsvoorstel ingediend worden om deze bedragen door middel van een storting in de ICT reserve door te schuiven naar het volgend boekjaar. Uitgaande van de momenteel beschikbare informatie en prognoses zou het om een bedrag gaan van circa 1,6 miljoen euro.

3. Investerings

In deze paragraaf bespreken we de ontwikkelingen bij grote investeringsprojecten. Als criterium geldt een door uw gemeenteraad beschikbaar gesteld krediet van 10 miljoen euro of meer, een lange looptijd, de mate van complexiteit en het risicoprofiel. Per project worden in het kort de bijzonderheden aangegeven met betrekking tot de voortgang van het project en de kaders als planning en budgetuitputting ten opzichte van het geautoriseerde budget. Tevens worden de grootste risico's of bijzonderheden benoemd met betrekking tot realisatie van het project. Waar u separaat over een project wordt geïnformeerd, wordt daarnaar verwezen. Zoals we u in onze brief van 25 juni 2019 hebben gemeld, werken wij aan de professionalisering van de beheersing van grote projecten. Doel is om meer zekerheid en duidelijkheid te geven over de beheersing van grote projecten. Deze professionalisering is een grote opgave en vergt een lange adem. Een afgeleide van deze opgave betreft de weergave over de voortgang en risico's van investeringsprojecten in deze paragraaf. De effecten van de professionaliseringsopgave worden stapsgewijs zichtbaar in dit onderdeel van de bestuursrapportages. Ook zien we dat de stikstofproblematiek doorwerkt in de uitvoering van een aantal projecten. Voor een aantal grote projecten zoals de Noordelijke Randweg en de Westelijke Stadsboulevard betekent actualisatie van de raming dat de beschikbare dekking opnieuw is gezien in relatie tot het ambitieniveau.

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...	x € 1.000 Verwachte wijzigingen in geld of planning
Parkeergarage en P&R Berlijnplein	2018	17.820	17.820	2020	n.v.t.

Parkeergarage en P&R Berlijnplein

Vanwege bezwaren van een van de inschrijvers tegen de voorlopige gunning en de hierop volgende rechtsgang is de start van de realisatie van het gebouw opgeschoven naar derde kwartaal 2019 en zal het project naar verwachting in oktober 2020 gereed zijn. We verwachten de opdracht binnen het geautoriseerde bedrag te kunnen realiseren. De parkeergarage wordt na de realisatie door de Utrechtse Vastgoedorganisatie (UVO) in eigendom en beheer genomen.

Programma Bereikbaarheid

In onderstaande voortgangsrapportage wordt een toelichting op de voortgang van de grote mobiliteitsprojecten gegeven waarbij kort wordt gerapporteerd over mijlpalen in de planning, risico's en financiën. Voor sommige projecten geldt dat deze zo goed als afgerond zijn en bijna kunnen worden afgesloten (Uithoflijn, Daphne Schippersbrug en Busbaan Transwijk). Over de Uithoflijn en de NRU wordt u separaat geïnformeerd middels een aparte voortgangsrapportage en betreft deze rapportage een korte samenvatting. Met uitzondering van de Busbaan Dichterswijk bevinden de overige projecten zich nog niet in de uitvoeringsfase.

x € 1.000				
Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project*	Project gereed in jaar...
Uithoflijn	2006	139.061	127.092	2020
Dafne Schippersbrug	2013	18.462	18.462	2020
Busbaan Dichterswijk (Z90)	2011	36.337	36.337	2021
Busbaan Transwijk (Z80)	2011	63.802	63.802	2020
Integrale aanpak NRU	2012	45.100	45.100	2029
Westelijke stadsboulevard	2016	6.100	6.100	2024
Uitvoeren visie Kanaalstraat en Amsterdamse Straatweg	2019	3.267	3.267	2022

* Het betreft de prognose ten opzichte van het geautoriseerde/ vrijgegeven budget.

De bedragen in bovenstaande tabel betreffen de geautoriseerde uitgaven. Zie de toelichting per project hieronder.

Uithoflijn

De aanleg van de tramlijn is afgerond, op een aantal restpunten na. Zo worden verkeersregelingen van kruisingen nog geoptimaliseerd, onder andere om een kortere rijtijd voor de tram mogelijk te maken. Inmiddels is wel duidelijk dat de beoogde rijtijd van circa 17 minuten niet gehaald zal worden. De projectorganisatie brengt mogelijke maatregelen en consequenties hiervan in beeld. In Utrecht Science Park moet de combideklaag langs de sporen, waar de bussen overheen rijden, vervangen worden. De kwaliteit is onvoldoende. Dit werk wordt momenteel aanbesteed en de uitvoering zal worden overgedragen aan de Provincie. Ook wordt de tijdelijke busbaan tussen Sorbonnelaan en Padualaan in najaar 2020 verwijderd en omgebouwd tot calamiteitenroute en fietspad. Dit werk zal worden overgedragen aan de gemeente. Per kwartaal wordt u met een uitgebreidere rapportage geïnformeerd over de voortgang van de Uithoflijn. De verwachting is dat we eind 2020 tot decharge van het project kunnen overgaan. De impact van de coronacrisis op de planning en de uitvoering wordt nog geïnventariseerd.

Financieel

Voor de aanleg van de onderbouw en de herinrichting van de omgeving door de gemeente zijn verschillende uitvoeringsovereenkomsten opgesteld. De gemeentelijke kosten worden jaarlijks bij de Provincie gedeclareerd. In de kwartaalrapportages WTVS Uithoflijn wordt u hierover uitgebreid geïnformeerd. De verwachting is dat het project binnen deze aanvullende middelen tot afronding en decharge zal komen.

Met de provincie Utrecht worden definitieve afspraken gemaakt over het beheer en de beheerkosten van het Uithoflijntracé. Het accres voor areaaluitbreiding voorziet niet in de dekking van alle kosten voor dagelijks beheer en onderhoud van de gemeente. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere beheerkosten in het Stationsgebied waardoor aanvullende middelen benodigd zijn. Deze benodigde middelen bedragen structureel 0,08 miljoen euro, zie voor nadere toelichting het knelpunt Onderhoud Uithoflijn in de Programmabegroting 2021 (overige kosten dagelijks onderhoud). De beheerlasten voor Groot Onderhoud worden momenteel in kaart gebracht. Uitgangspunt is dat bij gecombineerd gebruik door bus en tram, de gemeente 24% bijdraagt aan de structurele lasten voor Groot Onderhoud van de kunstwerken (zoals bijvoorbeeld voor de bus/trambaan in het Stationsgebied). Beheer en onderhoud van kunstwerken waar alleen de tram gebruik van maakt zijn volledig voor rekening en risico van de Provincie. De Provincie wordt eigenaar van deze kunstwerken. De gemeente zal een Recht van Opstal vestigen, voor de objecten die op gemeentelijke grond staan.

Dafne Schippersbrug (voorheen fietsbrug over het Amsterdam Rijnkanaal)

Mijlpalen/planning/risico's

Zoals eerder in de Eerste Bestuursrapportage 2020 vermeld, is het project begin 2019 volledig opgeleverd, in beheer overgedragen naar Stadsbedrijven en daarmee afgerond. In verband met de juridische procedure met de aannemer, die in hoger beroep is gegaan, kan het project financieel nog niet worden afgesloten, waarbij het wel de verwachting is dat dit eind 2020 gebeurt.

Financieel

Eventuele hogere kosten als gevolg van de juridische procedure kunnen worden opgevangen binnen de resterende reservering.

Busbaan Transwijk (Z80)/Bereikbaarheid stationsgebied en Busbaan Dichterswijk (Z90) inclusief maatregelen auto- en langzaam verkeer (incl. onderdoorgang)

Mijlpalen/planning

De busbaan Transwijk (Z80) is op 13 juli 2019 in gebruik genomen. Dit project bevindt zich in de nazorgfase waarin de restpunten worden weggewerkt. Dit project zal dit jaar financieel worden afgerond. De allerlaatste nog ontbrekende HOV-schakel over de Dr. M.A. Tellegenlaan en de Van Zijstweg (Busbaan Dichterswijk/Z90) is inmiddels volop in uitvoering. Volgens planning worden de HOV baan en de fietsonderdoorgang nog in 2020 in gebruik genomen. Wel is de planning van de ingebruikname van busbaan en fietsonderdoorgang dit jaar onder druk komen te staan door tegenvallers als gevolg van Corona het niet kunnen hergebruiken van het brugdek. Door beheersmaatregelen te nemen is de beoogde datum van ingebruikname van busbaan en fietsonderdoorgang nog steeds haalbaar. In het eerste kwartaal 2021 wordt de gehele infrastructuur, dus naast de busbaan ook alle fietsvoorzieningen en de auto rijbanen, opgeleverd.

Risico's

De busbaan Dichterswijk betreft een complex onderdeel van het totale HOVnetwerk en vergt veel afstemming over de bereikbaarheid van de stakeholders zoals de Jaarbeurs, Rabobank, Villa Jongerius en roeiverenigingen. De planning voor de aanleg van de fietsonderdoorgang en het vernieuwen van de Nelson Mandela Brug is strak. Met name het vernieuwen van de Nelson Mandelabrug is complex en geldt als voornaam risico. Oorspronkelijk zou het bestaande brugdek hergebruikt worden, maar dat is vanwege ernstige aantasting van het brugdek.

Financieel

De provincie Utrecht heeft één subsidiebeschikking afgegeven voor de aanleg van de HOV Leidsche Rijn waarvan de busbaan Transwijk en de busbaan Dichterswijk de laatste twee tracédelen zijn. De Busbaan Dichterswijk is het laatste te realiseren deel binnen deze subsidiebeschikking. Wij verwachten beide projecten, zowel busbaan Transwijk als de busbaan Dichterswijk, binnen de subsidiebeschikking en tijdig te realiseren.

Noordelijke Randweg Utrecht

Mijlpalen/planning

Op 29 mei 2020 hebben wij de Raad geïnformeerd over de definitieve uitkomsten van de kostenraming van het Voorlopig Ontwerp, en de daarop uitgevoerde second opinion. In een aanvullende (openbare) raadsbrief hebben wij aangegeven dat het tekort voor een variant met twee onderdoorgangen 94 miljoen euro (exclusief BTW) bedraagt. In dit tekort is de prognose van toekomstige prijsstijgingen toegevoegd aan de geraamde kosten met prijspeil 2019 en is een hogere risicoreservering aangehouden, conform de aanbeveling uit de second opinion. Voor het opvangen van toekomstige prijsstijgingen is ook een kostenscenario uitgewerkt, waarbij het verschil tussen toekomstige prijsstijgingen en indexatie van het budget als benoemd risico is opgenomen in de risicoreservering. In dit kostenscenario bedraagt het tekort voor de variant met twee onderdoorgangen 74 miljoen euro (exclusief BTW). Gezien de omvang van het tekort heeft het College besloten een tweesporenaanpak te volgen waarin parallel gewerkt wordt aan 1) het verkrijgen van voldoende financiële middelen voor een kwalitatief goede variant met in ieder geval twee onderdoorgangen, en 2) het verkennen van een alternatieve oplossing, waarbij het uitgangspunt van drie ongelijkvloerse kruisingen wordt losgelaten. Het overleg met de Provincie en het Rijk over de ontstane situatie is gestart. In het kader van spoor 1 wordt de planvoorbereiding voortgezet, waaronder een extra ontwerploop, oplossingen voor de stikstofproblematiek en de minnelijke verwerving. In het raadsvoorstel Meerjarenperspectief Ruimte 2020 hebben wij de Raad gevraagd in te stemmen met een gewijzigde besteding van het voorbereidingskrediet NRU, om o.a. een eerste verkenning in het kader van spoor 2 mogelijk te maken. Voor zowel spoor 1 als spoor 2 nemen we de tijd tot en met december 2020. Daarna maken we de balans op van de voortgang in de twee sporen, en komen met een voorstel voor het vervolg.

Risico's

Het grootste risico voor het project NRU is dat er geen dekking wordt gevonden voor het verschil tussen de geraamde kosten (van het VO) en huidige beschikbare budget. Daarnaast blijft onzeker op welke termijn een oplossing wordt gevonden voor de stikstofdepositie die de NRU veroorzaakt. Een risico dat hiermee samenhangt is dat de bestemmingsplanprocedure opnieuw gestart moet worden als er te veel tijd zit tussen ontwerp bestemmingsplan en vaststelling door de Raad.

In het gemeentelijk risicomodel is een aantal risico's opgenomen die betrekking hebben op de NRU, waaronder het risico omtrent PFAS.

Financieel

Het beschikbare budget voor de NRU is 230,1 miljoen euro. Zie verder onder mijlpalen/planning.

Westelijke Stadsboulevard

Mijlpalen/planning

Op 16 mei 2019 is de Raad geïnformeerd over een aantal nieuwe inzichten n.a.v. het concept-voorlopig ontwerp van de Westelijke Stadsboulevard (WSB) op zowel het gebied van verkeerseffecten als kosten. Over de kosten is gemeld dat uit een eerste raming op basis van het concept-VO bleek dat de kosten substantieel hoger waren dan die voor het IPVE/FO. We hebben een aantal scenario's uitgewerkt en aan de hand hiervan bekeken op welke manier uitvoering binnen het bij het IPVE/FO vastgestelde financiële kader mogelijk was, voordat we verder gingen met de afronding van het Voorlopig Ontwerp (VO). Het betrof de volgende scenario's op basis waarvan we hebben bekeken hoe het project toch uitvoerbaar is:

- Versobering van het ontwerp
- Een aanpassing van (een deel van) het ontwerp
- Het later uitvoeren van een deel van het ontwerp.

Op 18 oktober 2019 is de Raad geïnformeerd over de samenhang tussen de verkeerstudie Noordwest (NW) en de WSB. Aangegeven is dat de scenario's en mogelijke oplossingsrichtingen voor WSB in samenhang en tegelijkertijd met de resultaten uit de verkeersstudie NW worden voorgelegd. Eind december 2019 zijn de drie onderzochte maatregelenpakketten in deze verkeersstudie met de Raad gedeeld. In de periode hierna zijn de positieve en negatieve effecten van de verschillende maatregelenpakketten nader onderzocht. Inmiddels is de uitkomst van de verkeersstudie NW bekend. De Raad is op 29 mei 2020 geïnformeerd over het voorkeursscenario voor het voorlopig ontwerp van de WSB. In de brief is toegelicht wat de uitkomsten van de verkeersstudie Noordwest betekenen voor de verkeersafwikkeling, de geluidsbelasting en de kosten van het Voorlopig Ontwerp (VO) van de WSB. Ook is inzicht gegeven in de onderzochte bezuinigingsscenario's en is in beeld gebracht hoe te komen tot een uitvoerbaar ontwerp. De keuzes zijn gemaakt op basis van de definitieve resultaten van de contra-expertise op de geactualiseerde raming en berekeningen met verkeersmodel VRU 3.4.

Risico's

Op basis van het concept voorlopig ontwerp is een risicoanalyse uitgevoerd en in de raming een reservering opgenomen voor voorziene en onvoorziene risico's waaronder hogere plankosten, rentekosten en vertraging. Deze kunnen als gevolg van de huidige prijsindex tot hogere investeringskosten leiden. Andere belangrijke risico's, opgenomen in het risicomodel van de WSB, zijn het bezwaar van de buurt bij mogelijke fasering en verlegging van de kabels & leidingen van nutsbedrijven.

Financieel

Na versobering van het ontwerp, maar inclusief geluidsmaatregelen woningen, komt de totale kostenraming van bezuinigingsscenario B uit op 36,5 miljoen euro (6,5 miljoen euro hoger dan het eerder gereserveerde budget). Hierbij wordt uitgegaan van de herontwikkeling van de woningen aan het TAK Plantsoen, waardoor geluidsmaatregelen aan de te slopen woningen niet binnen het project zijn opgenomen. De WSB is een project waarover wordt afgeschreven en de hogere investeringslasten zullen deels leiden tot hogere afschrijvings- en rentekosten. Bij de besluitvorming over het MPR 2020 is met de dekking van de hogere kostenraming ingestemd.

Uitvoeren visie Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg

Mijlpalen/Planning Kanaalstraat

Het afgelopen jaar is, samen met de buurt, gewerkt aan het maken van een Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp (IPvE/FO). De inspraakperiode heeft plaatsgevonden. Het definitieve IPvE/FO wordt dit najaar vastgesteld door College en aan de Raad voorgelegd voor wat betreft de autorisatie van de middelen.

Mijlpalen/Planning Amsterdamsestraatweg

Wij hebben naar aanleiding van het concept IPvE/FO in 2018 geconstateerd dat het met het huidige verkeerskundige uitgangspunt lastig is om een verkeersveilige, aantrekkelijke en leefbare 30km-straat op de Amsterdamsestraatweg te realiseren. Daarom is besloten om eerst een verkeersstudie voor het gebied Noordwest uit te voeren. In deze studie hebben wij onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het autoverkeer op de Amsterdamsestraatweg te verminderen. De Raad is 12 mei 2020 geïnformeerd over de gevolgen van de verkeersstudie NW voor de ASW en de aanpak van de herinrichting van de ASW. Dit najaar wordt de Raad geïnformeerd over een aantal principekeuzes.

Risico's Kanaalstraat

Belangrijkste voorziene financiële risico's zijn de omvang van een eventuele bodemsanering en de omvang van faseringen tijdens de uitvoering van het werk. Dit laatste vanwege de complexiteit van de omgeving: een drukke winkelstraat waarbij logistiek vervoer en bezoek mogelijk moet blijven, en weinig ruimte in de zijstraten is voor omleidingen. Daarnaast bestaat de kans dat tijdens de uitvoering kabels en leidingen moeten worden verlegd, die nu nog niet in beeld zijn. In de volgende ontwerpstep brengen wij dit verder beeld en nemen wij maatregelen op om deze risico's te beheersen.

Risico's Amsterdamsestraatweg

In verband met de reeds gemaakte plankosten zullen de totale plankosten bij doorstart naar verwachting hoger zijn.

Financieel

Er is een krediet van 3,267 miljoen euro vrijgegeven voor het ontwikkelen en realiseren van de herinrichtingen Amsterdamsestraatweg en Kanaalstraat. Dit betreffen de budgetten uit het MPB 2018 van 3,1 miljoen euro en de in het MPR 2019 vrijgemaakte 0,167 miljoen euro voor de onderhandelingen met de winkeliersvereniging over het parkeertarief in de Kop van Lombokgarage.

Daarnaast is in de Voorjaarsnota 2018 1,1 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit het realiseren van de buurtvisie Kanaalstraat en het programma Amsterdamsestraatweg. Met de reeds beschikbare 3,1 miljoen euro werd uitgegaan van een investering van 6 miljoen euro voor de herinrichting Kanaalstraat Damstraat, een investering van 8 miljoen euro voor de herinrichting Amsterdamsestraatweg en tot slot 0,6 miljoen voor programmasturing voor beide programma's.

Binnen de beschikbaar gestelde kapitaallasten is echter 1,5 miljoen euro meer investeringsruimte. Bij het MPR 2020 is aan de hand van het concept IPvE van de Kanaal/Damstraat besloten deze ruimte in te zetten voor de herinrichting Kanaalstraat waarmee voor de Kanaalstraat 7,5 miljoen euro beschikbaar is. Voor de Amsterdamsestraatweg blijft 8 miljoen euro beschikbaar.

De geraamde kosten voor de herinrichting van de openbare ruimte Kanaal- en Damstraat bedragen 8,0 miljoen euro. Het beschikbare taakstellende budget voor de herinrichting is inclusief bijdragen uit andere programma's van 0,4 miljoen euro, 7,9 miljoen euro. Voor het resterende tekort voor de herinrichting van 0,1 miljoen euro, geldt een bezuinigingsopgave die wordt betrokken bij het opstellen van het Voorlopig Ontwerp. Daarnaast zal bij de uitvoering van het project werk met werk worden gemaakt met vervanging van de riolering. Voor het vervangen van het riool is aanvullend een bedrag beschikbaar van 3,5 miljoen euro uit het beheer- en onderhoudsprogramma Riolering.

Programma Openbare ruimte en groen

Project	Start- jaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project*	Project gereed in jaar...	x € 1.000 Verwachte wijzigingen in geld of planning
Wal- en kluisuren (t/m rak 21)	2009	47.600	47.600	2021	n.v.t.
Wal- en kluisuren (rak 21-VJN'19)	2019	5.000	5.000	2021	n.v.t.
Wal- en kluisuren (rak 22)	2018	15.000	15.000	2025	n.v.t.

*Het betreft de prognose ten opzichte van het geautoriseerde/vrijgegeven budget.

Wal- en kluisuren

Op basis van een herijking heeft uw Raad bij de Voorjaarsnota 2017 besloten 12,0 miljoen euro extra beschikbaar te stellen ten opzichte van het oorspronkelijke budget van 35,6 miljoen euro van het project Wal- en kluisuren, in totaal 47,6 miljoen euro.

Helaas is gebleken dat de beschikbare financiële middelen voor het project Wal- en kluisuren (WKM) ontoereikend zijn om het werk te kunnen voltooien, zie raadsbrief van 10 mei 2019. Een extern adviesbureau, AnteaGroup, heeft de opdracht gekregen een realistische inschatting te maken van wat nodig is om de werkzaamheden voor WKM af te ronden, zie raadsbrief 25 juni 2019. Anticiperend op het externe onderzoek is er een extra investering van 5 miljoen euro beschikbaar gesteld bij de VJN 2019.

Met de raadsbrief van 28 november 2019 is de rapportage van het onderzoek, uitgevoerd door AnteaGroup, aangeboden. Antea geeft een grote bandbreedte aan voor de kosten van de resterende werkzaamheden aan de wal- en kluisuren. Om meer zicht te krijgen op het resterende werk en de nog te maken afwegingen rondom de bouwmethode die moet worden toegepast of de onbekende staat van de aangrenzende panden is, op advies van Antea, een herziening nodig die medio 2021 zal zijn afgerond. Anticiperend op de uitkomsten van het gepresenteerde onderzoek wordt een extra investering aangevraagd bij de Programmabegroting 2021, uitgaande van de onderkant van de door Antea genoemde bandbreedte.

Bij de Voorjaarsnota 2018 zijn de verwachte kosten van het tweede gedeelte (rak 22) in kaart gebracht. Deze raming komt uit op een bedrag 15,0 miljoen euro. De voorbereiding van de werkzaamheden van rak 22 is van start gegaan.

De opgaven op wal- en kluisuren, werfkelders en weren te zwaar verkeer vraagt om een integrale, programmatische aanpak. In de raadsbrief van 20 december 2019 is aangekondigd dat in april 2020 een samenhangend plan van aanpak wordt gepresenteerd op de vier onderwerpen:

1. Herziening project wal- en kluisuren;
2. Inspectie werfkelders;
3. Weren te zwaar verkeer;
4. Consequenties van de complexe en soms niet te achterhalen eigendomsverhoudingen.

Op 28 april 2020 hebben we u het Plan van Aanpak Wervengebied ter vaststelling toegestuurd. In dit Plan van Aanpak en het raadsvoorstel wordt een samenhangende programmatische aanpak aangekondigd. Daarnaast wordt voorgesteld om het doel van de beschikbare budgetten van Wal- en kluisuren (rak 1 – 21) te verbreden voor de uitvoering van de 1e fase van de programmatische aanpak in het Plan van Aanpak Wervengebied.

Programma Onderwijs

	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	x € 1.000 Project gereed in jaar...
Project				
MFA het Zand, Pauwoogvlinder 20	2016	*	*	2022
De Passie, Zwarte Woud 211	2017	*	*	2020
NUOVO/X11, Merwedekanaalzone	2017	*	*	2024
Bonifatius College, Burgemeester Fockema Andreaelaan 7	2018	*	*	2022
Internationale School Utrecht, Cambridgelaan	2018	*	*	2023
NUOVO/Academie 10, Berlijnplein	2018	*	*	2022
Globe College, Bonte Koelaan 7 en 9	2018	*	*	2021
Totaal		193.470	201.677	

De totale toename van het investeringsvolume bedraagt € 8,207 miljoen. Dit extra budget is nodig voor stedenbouwkundige eisen, inpassingskosten en toevoegen van kinderopvang. Dit wordt nader toegelicht in de Voortgangsrapportage MPOHV en de Programmabegroting 2021. Het uitgangspunt is dat de budgetten daarmee realistisch worden vastgesteld zodat de betreffende projecten conform projectbudget gerealiseerd kunnen worden.

MFA het Zand, Pauwoogvlinder 20

In het tweede kwartaal van 2020 is gezamenlijk met de gebruikers het definitieve ontwerp vastgesteld. Dit is een belangrijke mijlpaal omdat nu de aanbesteding van het werk kan worden voorbereid. Het ontwerpteam is inmiddels gestart met de uitwerking van het technisch ontwerp. Na afronding van de aanbesteding is de verwachting dat er begin 2021 gestart kan worden met de bouwwerkzaamheden. De planning is dat de renovatie van MFA Het zand eind 2021 / begin 2022 gereed zal zijn.

De Passie, Zwarte Woud 211

Het project is in de afrondende fase. De renovatie en uitbreiding wordt opgeleverd in zomer 2020.

NUOVO/X11, Merwedekanaalzone

Het project van X11 in de Merwedekanaalzone is gekoppeld aan de voortgang van de stedenbouwkundige planontwikkeling in het gebied. De positie is bepaald en we zijn in gesprek met alle eigenaren in het gebied. Er moet een stedenbouwkundig plan worden gemaakt en er wordt nog gekeken naar de inpassing van de school. De verwachte start van de bouw van de school is in 2022.

Bonifatius College, Burgemeester Fockema Andreaelaan 7

Dit project betreft de renovatie en uitbreiding van het Bonifatius College en bevindt zich aan het begin van de ontwerpfasen. De planning is om in 2022 bij het 100-jarig bestaan een gerenoveerd gebouw te hebben dat tevens is uitgebreid.

Internationale School Utrecht, Cambridgelaan

De haalbaarheid voor de definitieve huisvesting van de International School Utrecht (ISU), voor 1.200 leerlingen op de locatie aan de Cambridgelaan op het USP De Uithof, is in 2018 onderzocht. Het betreft een nieuwbouwproject. De Bouwenvelop is eind 2019 vastgesteld en het bestemmingsplan traject is gestart. Het Definitief Ontwerp is in mei 2020 afgerond en is onder voorwaarden geaccordeerd door de stuurgroep. Het technisch ontwerp zal na de zomer 2020 starten. De selectiefase van de Europese aanbesteding zal 2e helft 2020 starten. In 2023 zal de nieuwbouw van de ISU opgeleverd worden.

Er is vertraging ontstaan bij het opstellen van het bestemmingsplan. Aan het programma is een Kinderdagverblijf toegevoegd, een gymzaal vervallen en er zijn twee speelvelden toegevoegd waar eerder een sportveld was voorzien. Er was meer tijd nodig dan eerder voorzien voor een aantal gerelateerde onderzoeken, daarnaast hebben de onderhandelingen met de Universiteit Utrecht meer inspanning gevergd dan vooraf was ingeschat wat vertraging van het bestemmingsplan tot gevolg had. Het bestemmingsplan lijkt nu de rode draad in de planning. Echter, ook het proces rondom het bouwrijp

maken van de bouwka­vel loopt achter op de eer­de gecommuniceerde plan­ning. De werkzaamheden worden door de Universiteit Utrecht uit­gevoerd.

Academie 10, Berlijnplein

In Leidsche Rijn Centrum Oost zal eind 2022 aan het Berlijnplein de nieuwe VO school Academie Tien haar deuren openen. In 2019 zijn zowel de te bebouwen kavel als het te realiseren programma gewijzigd. Aan het schoolgedeelte is een verdiepte sporthal met een openbaar toegankelijk dak toegevoegd. Hierdoor is het project vertraagd.

Het Definitief Ontwerp is begin april 2020 afgerond waarna de Technisch Ontwerp fase is opgestart. De selectiefase van de Europese aanbesteding is op medio juni 2020 gestart en de verwachting is om in januari 2021 te kunnen gunnen. De ingebruikname van het schoolgedeelte en de sporthal staan gepland na de zomervakantie 2022.

Globe College, Bonte Koelaan 1, 7 en 9

Het betreft een renovatie gecombineerd met nieuwbouw en een sporthal aan de Bontekoelaan voor 800 leerlingen. We verwachten in het najaar van 2020 te starten met de renovatie en uitbreiding en eind 2021 op te kunnen leveren.

Programma Vastgoed

In de Nota Kapitaal­goederen 2020-2023 zijn vorig jaar alle benodigde investeringen in het maatschappelijk vastgoed gepresenteerd. Deze investeringsplanning wordt jaarlijks geactualiseerd en uitgebreid toegelicht in het Meerjaren­perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV). In onderstaande rapportage wordt een korte toelichting gegeven op de voortgang van de vier grote projecten in het programma Vastgoed. Over de voortgang van de Domtoren wordt u halfjaarlijks middels een aparte raadsbrief geïnformeerd. Onderstaande informatie betreft slechts een beknopte samenvatting.

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project*	Project gereed in jaar
Restauratie Domtoren	2016	*	*	2024
Renovatie Stadhuis	2017	*	*	2020
Sportcampus	2019	*	*	2022
Musketon	2019	*	*	2022
Totaal		*	*	

x € 1.000

*) Voor de afzonderlijke investeringsbedragen verwijzen wij naar de geheime bijlage behorende bij de Programmabegroting 2021.

Restauratie Domtoren

Doel van de restauratie van de Domtoren is het zodanig verbeteren van de technische staat van de toren dat deze 50 jaar zonder grootschalig onderhoud zou moeten kunnen met maximaal behoud van cultuurhistorisch belangrijk materiaal. In 2019 is in bouwteamverband (architect Rothuizen B.V., aannemingsbedrijf Nico de Bont en gemeente Utrecht) het definitieve restauratieplan opgesteld en uitgewerkt in een bestek. Op basis van dit bestek heeft Aannemingsbedrijf Nico Bont eind 2019 de opdracht gekregen voor de uitvoering van de restauratiewerkzaamheden. Deze werkzaamheden lopen naar verwachting van 2020 tot en met 2024. Ondanks de huidige coronacrisis gaat het restauratiewerk door en verloopt deze volgens planning.

De bezoekerslift is inmiddels gerealiseerd. Utrecht Marketing verzorgt de exploitatie. Op 4 april 2020 stond de ingebruikname gepland, maar Utrecht Marketing heeft deze startdatum moeten uitstellen naar 10 juli door de coronacrisis en de geldende maatregelen. Het is nu ook voor personen met een beperking mogelijk om de Domtoren te bezoeken en hier wordt ondanks alle maatregelen al veel gebruik van gemaakt. De stichting Utrechts EigenDom is opgericht voor het genereren van fondsen voor zogeheten extra's bij het publiek en het bedrijfsleven in Utrecht. Onder andere voor de bezoekerslift en

de aanlichting van de Domtoren. Zij heeft hiervoor een activiteitenprogramma ontwikkeld dat in 2019 succesvol is verlopen. Ook voor 2020 is een nieuw programma in de maak.

In het kader van de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM) is in augustus 2019 een subsidie door het Rijk toegekend voor de restauratie van de Domtoren ter waarde van 404.500 euro. Daarnaast is er dit jaar door de RCE, namens het Ministerie van OCW, een extra subsidie toegekend (Subsidieregeling Restauratie Rijksmonumenten) voor de restauratie ter waarde van 0,795 miljoen euro.

Renovatie Stadhuis

De verduurzaming en renovatie van het stadhuis is in 2019 bouwkundig afgerond. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het inregelen van de (elektro)technische installaties. Het gehele project zal dit jaar administratief afgehandeld worden, waarbij de kosten binnen budget zijn gebleven.

Sportcampus

Met het vertrek van het Via Nova College en de groei van het Leidsche Rijn College wordt het gebouw functioneel aangepast om nog maar één school in het pand te huisvesten. Naast de functionele aanpassingen worden bouwkundige zaken en de installatietechniek aangepakt om het binnenklimaat te verbeteren, waarbij direct wordt ingezet op vergaande verduurzaming.

Met de beschikbare middelen uit de versnellingsopgave energieneutraal kernvastgoed is een business case uitgewerkt waarmee het mogelijk is geworden het gebouw te verduurzamen tot een energie neutraal gebouw. Conform de versnellingsopgave energieneutraal kernvastgoed zijn er (eind 2019) afspraken gemaakt met de gebruiker (het scholbestuur) om vanuit de exploitatie een substantiële bijdrage te leveren aan de verduurzaming. Op basis van deze afspraken is het ontwerp verder uitgewerkt en de aanbesteding van het werk gestart. Verwachting is dat in het najaar van 2020 gestart wordt met de bouwwerkzaamheden. Afronding van de werkzaamheden zal plaatsvinden in 2022.

Musketon

De bijna 40-jarige Musketon wordt geheel gerenoveerd. Zowel technisch als functioneel zal het gehele gebouw aangepakt gaan worden. Om te komen tot een gedragen project is er een intensief participatietraject met de bewoners en hiermee de gebruikers van de Musketon. Planning was dat er medio 2020 een gedragen schetsontwerp kon worden vastgesteld. Mede door de corona maatregelen is het nog niet gelukt om tot een goed uitgangspunt te komen voor met name het gebruik van de Theaterzaal. De komende maanden zal gebruikt worden om met elkaar te komen tot dit uitgangspunt. De oorspronkelijke planning was dat de bouwwerkzaamheden medio 2021 zouden starten. Afhankelijk van het moment dat de uitgangspunten vastgesteld kunnen worden wordt de planning aangepast.

4. Peilstok Stedelijke Ontwikkeling

Inleiding

In de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling geven wij een actueel beeld van de verdeling van de actuele plancapaciteit woningbouw (lange termijn) en de stedelijke prognose woningbouw (korte termijn 2020-2022), rapporteren wij over de stand van de grondexploitatieprojecten (binnenstedelijk, Leidsche Rijn en Stationsgebied), de gebiedsopgave Merwedekanaalzone en de stand van zaken van de investeringsimpuls RSU, voor zover deze afwijkt van het Meerjaren Perspectief Ruimte 2020 (MPR 2020). Aanvullend gaan we in op de actuele inzichten ten aanzien van de effecten van de recessie als gevolg van de coronacrisis.

In de eerste helft van dit jaar zijn meer dan 2.000 woningen in aanbouw genomen. Voor heel 2020 verwachten wij dat meer dan 3.000 woningen in aanbouw gaan en daarmee in lijn met de bandbreedte zoals die in het MPR is gepresenteerd. Van de harde plancapaciteit (conform gemeentelijke definitie) bestaat 33% uit zelfstandige sociale huurwoningen. 26% van de plancapaciteit valt in het middensegment (koop/huur) zoals in de Woonvisie is gedefinieerd. Ten aanzien van het in het MPR 2020 gepresenteerde geprognoseerd eindresultaat grondexploitaties verwachten wij op basis van de actuele ontwikkelingen geen grote afwijkingen. Het MPR geeft jaarlijks een uitgebreid overzicht van alle stedelijke ontwikkelingsprojecten.

Actuele ontwikkelingen woningbouw

Plan capaciteit woningbouw lange termijn

In het MPR 2020 is een overzicht gegeven van de plan capaciteit woningbouw t/m 2040 op basis van verschillende definities van hardheid met peildatum 1 februari 2020. Omdat we in de Peilstok rapporteren over afwijkingen ten opzichte van het MPR hanteren we nu nog hetzelfde onderscheid in definities hard en zacht. Bij het aankomende MPR 2021 sluiten wij, zoals aan u is toegezegd, in definitie van harde plan capaciteit aan bij die gehanteerd door het Rijk/ABF Research.

De totale gemeentelijke plan capaciteit bevat op dit moment ongeveer 61.500 tot 72.000 woningen. Hierbij is het van belang om aan te geven dat het gaat om dynamische gegevens die continu in beweging zijn. Het gaat kortgezegd om prognoses, niet om vaste gegevens.

Van de totale plan capaciteit vallen 15.000 woningen onder de door ABF Research (en Rijk) gehanteerde strikte definitie van harde plan capaciteit (minimaal vastgesteld of onherroepelijk planologisch juridisch kader). Dit is een toename van ongeveer 1.000 woningen ten opzichte van het MPR doordat sinds 1 februari 2020 bestemmingsplannen zijn vastgesteld voor bijvoorbeeld:

- Wonderwoods;
- Smakkelaarsveld;
- Heycopstraat;
- Dickensplaats.

De gemeentelijke definitie (zie voetnoot 1) van 'harde' plan capaciteit resulteert in een plan capaciteit van 42.000-44.000 woningen. Onder de 'harde' plan capaciteit vallen dus ook projecten die zich in een zeer vroeg plan stadium bevinden waarbij we de intentie hebben uitgesproken om mee te werken maar daadwerkelijke realisatie afhankelijk is van voorwaarden waaronder bijvoorbeeld mobiliteit.

Dit betekent een toename van de 'harde' plan capaciteit ten opzichte van het MPR 2020 doordat sinds 1 februari 2020 onder andere intentiedocumenten zijn vastgesteld voor bijvoorbeeld Kögllaan 26 en Voorveldse Polder, Kop van Smaragd, Europalaan 33 – 45, Beneluxlaan 901 en Marco Pololaan 111 en 113. Ook zijn eerdere inschattingen in projecten ten aanzien van het te realiseren woningbouwprogramma bijgesteld op basis van de laatste inzichten.

Aanvullend onderscheiden we nog een zachte potentiële plan capaciteit van ongeveer 19.500-28.000 woningen.

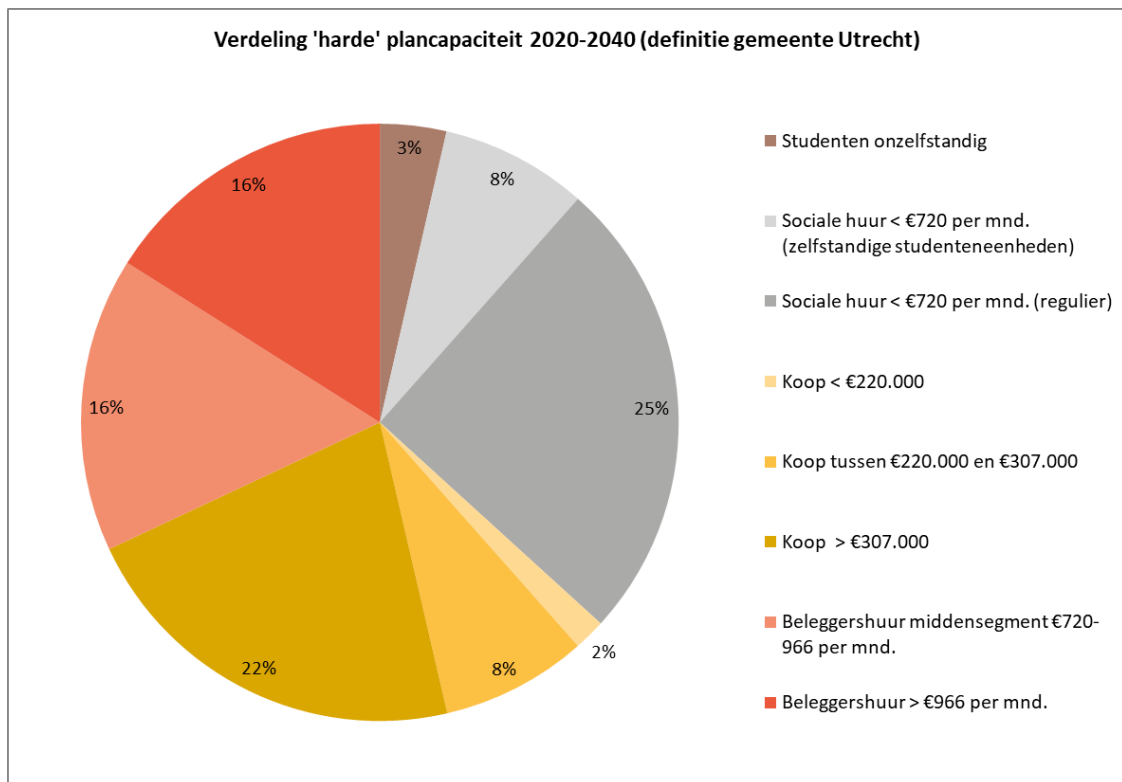
De gemeente Utrecht hanteert een ruimere definitie dan het Rijk/ABF Research en definieert projecten die aan een van onderstaande criteria voldoen als harde plan capaciteit:

- Intentiedocument/startdocument bestuurlijk vastgesteld door College
- Omgevingsvisie vastgesteld;
- Onderdeel gemeentelijke grondexploitaties;
- Onderdeel vastgestelde prestatieafspraken tussen gemeente en woningcorporaties; plannen direct via VTH met bouwsom > 1 miljoen euro.

Relatie met de bestaande voorraad en lange termijn doelstellingen

Als we kijken naar de verdeling van de 'harde' plan capaciteit (conform de door de gemeente Utrecht gehanteerde definitie) ziet de verdeling in woon-/prijs categorieën er zoals in onderstaand figuur weergegeven uit.

De omvang en verdeling van de plan capaciteit zijn dynamisch en worden jaarlijks bijgesteld op basis van de actuele project informatie. Voor projecten waar bijvoorbeeld alleen een intentiedocument is vastgesteld waarin geen concrete uitspraken zijn gedaan over het te onderzoeken programma, is een inschatting gemaakt van het programma. Ook zijn voor gebiedsontwikkelingen waar in omgevingsvisies alleen percentages zijn vastgelegd voor specifieke categorieën (bijvoorbeeld aandeel sociale huur) aannames gedaan voor het overige deel van het programma (gelijkmatig verdeeld).

Sociale huur en middensegment

De verdeling laat zien dat de harde plancapaciteit voor 33% bestaat uit zelfstandige sociale huurwoningen waarvan 8% zelfstandige studenteneenheden en 25% reguliere sociale huurwoningen. In vergelijking met het MPR 2020 betekent dit een lichte toename van het aandeel zelfstandige studenteneenheden (van 7% naar 8%) en daarmee het totale aandeel sociale huurwoningen (van 32% naar 33%). Dit komt hoofdzakelijk doordat in het project 'Up Living (Ziekenhuis Oudenrijn; St. Antonius) bij het MPR 2020 ten onrechte werd uitgegaan van onzelfstandige studenteneenheden waar het zelfstandige eenheden betrof.

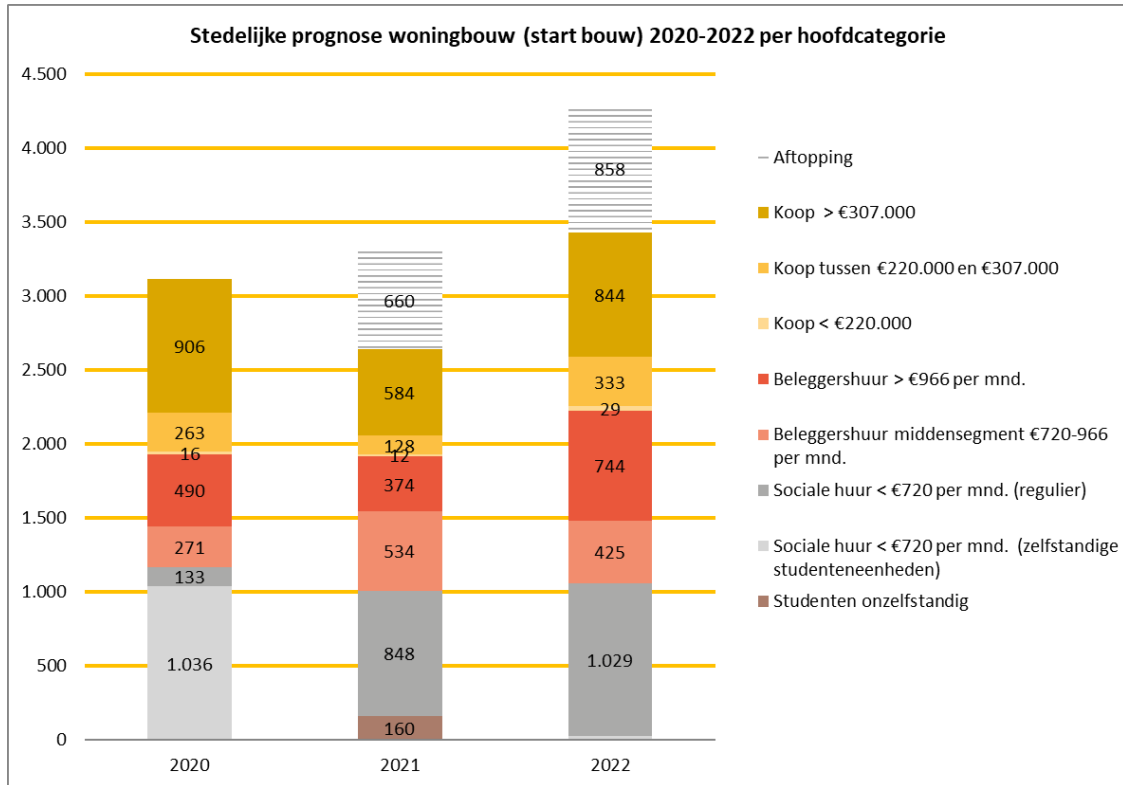
32% van de harde plancapaciteit valt in het beleggershuursegment waarvan 16% met een huurprijs tussen de €720 en €966 euro per maand (middenhuursegment). 10% bestaat uit koopwoningen met een koopprijs < €307.400 VON. Dit betekent dat, net als in het MPR 2020, 26% van de plancapaciteit in het middensegment (koop/huur) valt zoals in de Woonvisie is gedefinieerd.

Ten behoeve van het realiseren van een voldoende betaalbare voorraad voor lage inkomens en middengroepen is de productie van voldoende woningen in de sociale huur en het middensegment urgent. Gegeven het streven de sociale huur in de woningvoorraad richting 2040 op peil te houden (35%) is het huidige aandeel in de harde plancapaciteit nog niet voldoende. Zeker in combinatie met de doelstelling van meer gemengde wijken. De ambitie, zoals ook met de STUW-corporaties afgesproken via de prestatieafspraken, is om de sociale voorraad mee te laten groeien met de groei van de stad.

Urgent is verder om een inhaalslag te maken in met name het middensegment. De behoefte aan voldoende woningen voor mensen met een middeninkomen is groot en het aandeel middenhuur in de bestaande voorraad (11%) en in de huidige plancapaciteit (16%) is te beperkt. Ook het stimuleren van voldoende nieuwe woningen in de categorie betaalbare koop blijft belangrijk.

Prognose start bouw korte termijn 2020-2022 conform aangepaste systematiek

In het MPR is een prognose start bouw voor de korte termijn (3 jaar) gepresenteerd en is toegelicht op welke wijze deze tot stand is gekomen aan de hand van de systematiek die al jaren voor de prognose van de woningbouwproductie in de bouwopgave Leidsche Rijn werd gehanteerd. Hierbij is vanuit behoedzaamheid en op basis van ervaringen in afgelopen jaren een percentage voor aftopping (20%) bepaald en in de individuele jaren start bouw verwerkt met als resultaat een bandbreedte voor ieder jaar van de geprognosticeerde start bouw. In onderstaand figuur geven we de nieuwe prognose weer op basis van de actuele projectinformatie. Uiteraard is nog niet volledig in te schatten wat de effecten zijn van de coronacrisis.

Voor 2020 gingen we in het MPR uit van een productie (start bouw) van minimaal 2.900 woningen en maximaal 3.600 woningen. In de eerste helft van dit jaar zijn meer dan 2.000 woningen in aanbouw genomen. Voor heel 2020 verwachten wij dat meer dan 3.000 woningen in aanbouw gaan en daarmee in lijn met de bandbreedte zoals die in het MPR is gepresenteerd.

De prognose voor 2021 en 2022 gaat uit van het in aanbouw nemen van respectievelijk circa 2.600 tot 3.300 (waarvan op dit moment ongeveer 2.600 hard conform definitie ABF reserch/Rijk) woningen en circa 3.400 tot 4.300 woningen (waarvan op dit moment ongeveer 2.000 hard conform definitie ABF research/Rijk). Van belang is om voor deze jaren aan te geven dat enkele grote gebiedsontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld Cartesiusdriehoek en Merwede) met een fors aantal woningen in de eerste deelfasen, een belangrijk aandeel hebben in de geprognosticeerde woningbouwproductie. Vertraging kan hierdoor dus leiden tot een stevige verschuiving van het aantal geprognosticeerde woningen in een jaar.

In totaal verwachten we op dat de aankomende drie jaren minimaal 9.200 woningen in aanbouw gaan, een lichte afname ten opzichte van het MPR (9.400 woningen). In het najaar van zijn wij ingegaan op de factoren die de doorlooptijd van projecten beïnvloeden en de mate waarin wij als gemeente hier invloed op hebben. Daarbij hebben wij de volgende factoren benoemd:

- Bouwkosten;
- Capaciteits-/continuïteitsvraagstukken (bij alle partijen);
- Bezwaar/beroepsprocedures;
- Discussie over programma;
- Complexiteit;
- Externe onvoorziene omstandigheden (zoals destijds de uitspraak PAS en uiteraard nu de coronacrisis).

Zoals hieronder toegelicht blijven wij er alles aan doen om de bouwproductie op peil te houden.

Effecten recessie als gevolg coronacrisis en stimuleren van een duurzame hoge bouwproductie

Partijen spreken in algemene zin hun zorgen uit over de gevolgen van een economische recessie in Nederland en de effecten daarvan op de productie en woningmarkt. Dit past ook in het landelijke beeld van onder andere het CBS en enkele grote banken dat de woningbouw vanaf 2021 als gevolg van de recessie onder druk komt te staan. In de voorbereidende gesprekken op voorliggende Peilstok is per gebiedsopgave stilgestaan bij de (mogelijke) effecten van de coronacrisis op de individuele ruimtelijke projecten. Vooral nog is het beeld dat in Utrecht de bouwwerkzaamheden nog steeds doorlopen, zij het met enige vertraging vanwege de veiligheidsprotocollen (en in de eerste maanden vraagstukken rond toelevering van grondstoffen en personele capaciteit). Ten aanzien van de planvorming zijn er zorgen over specifieke segmenten -zoals (investeringen in) horeca, leisure, duurdere koopsegment, en ook plinten- zeker wanneer dit onderdeel uitmaakt van een grotere mix-use ontwikkeling. Dit blijkt bijvoorbeeld uit een project in de wijk west waar het momenteel moeilijk is een exploitant te vinden voor de hotelfunctie in dat plan. Ook in de binnenstad heeft een hotelexploitant zich teruggetrokken uit een ontwikkeling. In Leidsche Rijn zien we dat als gevolg van de coronacrisis vertraging optreedt in de uitgifte van horeca kavels en de hotelkavel in Leidsche Rijn Centrum vanwege verslechterde vooruitzichten in deze branche. Deze ontwikkelingen zullen met een zekere vertraging ook zijn weerslag hebben op het aantal vergunning aanvragen dat wordt ingediend.

We stimuleren volop dat de bouw, gebiedsontwikkelingen en planvorming doorgezet kunnen worden en willen dat zo gericht en effectief mogelijk doen (zie ook de laatste alinea hieronder). Dat is de reden waarom we met partijen van het Stadsakkoord Wonen (corporaties, beleggers, ontwikkelaars en bouwers) de samenwerkingsaanpak hebben opgesteld en houden we gezamenlijk nauw de vinger aan de pols om voorbereid te zijn als we hier aanvullende maatregelen op moeten nemen. Dit doen we in samenspraak met het Rijk. In de miljoenennota is een aantal maatregelen aangekondigd om knelpunten (onder andere in kader van de stikstofproblematiek) in de woningbouw verder weg te nemen en meer betaalbare woningen te realiseren. Zo worden onder andere middelen voor de woningbouwimpuls naar voren gehaald en verhoogd. Ook wordt een doorbouwgarantieregeling verder uitgewerkt. Hierover heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden omdat -landelijk- nader moet worden bepaald of en wanneer deze nodig is, afhankelijk van hoe de woningmarkt zich ontwikkelt. Zoals aan u is toegezegd zullen wij u informeren naar aanleiding van de bestuurlijke overleggen die met de stadsakkoordpartners zijn gepland in het vervolg van dit jaar (medio oktober en december). Mochten er tussentijds belangrijke inzichten of ontwikkelingen zijn dan wordt u hierover uiteraard geïnformeerd.

In het MPR is een aantal elkaar versterkende maatregelen (die deels ook zijn opgenomen in het stadsakkoord) toegelicht gericht op een duurzaam hoge bouwproductie omdat de huidige uitdagingen deze opgave urgent maken. In de kaderbrief hebben wij wederom benadrukt dat de inzet op een duurzaam hoge woningbouwproductie een belangrijk element in ons crisisinvesteringsprogramma is. We nemen gerichte maatregelen om het tempo van de woningbouw vol te kunnen houden tijdens de crisis en halen geprogrammeerde investeringen naar voren. We versnellen planprocedures en halen geprogrammeerde investeringen naar voren. Sturen op betaalbaar wonen is daarbij belangrijk uitgangspunt. Met deze inzet stimuleren we werkgelegenheid in de bouw en infrastructuur en we bieden duidelijkheid en zekerheid aan markt, waardoor anderen gaan (mee-)investeren. Hiervoor is een investeringspakket samengesteld. Doel van dit pakket is om met investeringen bij de stad passende ontwikkelingen aan te jagen. Ontwikkelingen die bijdragen aan het verzachten van de gevolgen van de corona-maatregelen én anticiperen op de economische crisis die zich nu aandient. Door gericht investeringen naar voren te halen en daarnaast extra geld in te zetten, is een aantal elkaar versterkende effecten te behalen (zie Programmabegroting 2021).

Grondexploitatie

Binnenstedelijke Grondexploitatie

1. Jaarschijf 2020

In de Programmabegroting 2020 is voor de binnenstedelijke grondexploitatie een jaarsnede 2020 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2020) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2020). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2020 en de prognose voor de tweede helft van 2020. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2020.

Toelichting prognose lasten en baten 2020

Op basis van de tot 1 juli 2020 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2020 bepaald. Op basis van deze analyse worden in 2020 zowel minder lasten (2,5 miljoen euro) als beperkt minder baten (0,2 miljoen euro) verwacht dan begroot voor de binnenstedelijke grondexploitatie.

Lasten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
BRM / WRM	12,0	0,9	9,2	10,1	1,9
Verwerving	0,5	-	-	-	0,5
VAT-kosten	1,0	0,3	0,8	1,1	-0,1
Plankosten	1,2	0,5	0,6	1,1	0,1
Bijdragen aan	1,0	-	0,8	0,8	0,2
Rente	0,4	-	0,4	0,4	-
Overig	0,4	0,1	0,4	0,5	-0,1
Totaal lasten	16,5	1,8	12,2	14,0	2,5

De totale verwachte afwijking van de lasten ten opzichte van de Programmabegroting 2020 bedraagt 2,5 miljoen euro. Van de afwijking heeft 2,9 miljoen euro betrekking op verschuivingen in de planning van de binnenstedelijke grondexploitatie. De verschuivingen hebben voornamelijk betrekking op de grondexploitatie Merwedekanaalzone deelgebied 4: Defensieterrein (2,4 miljoen euro) en Isotopenweg (0,4 miljoen euro). De lasten die niet worden gemaakt in 2020, worden verwacht in 2021.

Het restant van de afwijking (-0,3 miljoen euro) heeft betrekking op de grondexploitatie Veemarkt (-0,5 miljoen euro) en Hart van de Meern (0,2 miljoen euro) vanwege aanpassingen in de lasten in het woonrijp maken.

Baten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
Woningbouw	8,6	-	8,6	8,6	-
Niet-woningbouw	2,2	1,1	1,2	2,3	0,1
Bijdragen derden	0,3	-	-	-	-0,3
Overig	3,2	-	3,2	3,2	-
Totaal baten	14,3	1,1	13,0	14,1	-0,2

Ten opzichte van de Programmabegroting 2020 bedraagt de totale verwachte afwijking aan de batenkant -0,2 miljoen euro. De tabel laat zien dat alle baten woningbouw (8,6 miljoen euro) in de tweede helft van 2020 worden ontvangen. De baten hebben betrekking op de grondexploitaties Merwedekanaalzone 4 Defensierrein (7,5 miljoen euro) en Opaalweg/Amethystweg (1,1 miljoen euro).

De ontvangen baten in niet woningbouw (1,1 miljoen euro) hebben betrekking op de grondexploitatie Oudenrijn West. Het restant van de baten wordt in de tweede helft van 2020 ontvangen. We verwachten een kleine meeropbrengst ten opzichte van de begroting.

In de grondexploitaties Kanaleneiland Centrum en Befu terrein worden de bijdragen van derden (0,3 miljoen euro) in 2020 niet meer verwacht. De bijdragen verschuiven hierdoor naar 2021.

De verkoop van de kluswoningen in de grondexploitatie Kanaleneiland Centrum (2,2 miljoen euro) en de panden in Hart de Meern (1,0 miljoen euro) worden in de tweede helft van 2020 met een kleine meeropbrengst verwacht.

Het verschil tussen de verantwoorde lasten en baten in de 1^e helft van 2020 en de prognose in de 2^e helft wordt verder in belangrijke mate verklaard doordat een aantal financieel technische verwerkingen plaatsvindt in de 2^e helft van het jaar.

Nog te openen grondexploitaties

Zuilense Vecht

Voor de nog te openen grondexploitatie Zuilense Vecht is een voorbereidingskrediet van 0,63 miljoen euro vrijgegeven: 0,38 miljoen voor de uitwerking van de gebiedsvisie en 0,25 miljoen euro voor het opstellen van het IPvE/SPvE. Op peildatum 1 juli 2020 is circa 0,60 miljoen euro aan lasten gerealiseerd, waarvan circa 0,20 miljoen euro in jaarsnede 2020. De actuele berekeningen op basis van het gebiedsplan laten een sluitende grondexploitatie zien, waarin de (toegenomen) voorbereidingskosten worden ingepast. Door de ontstane vertraging in het ontwerp (opstellen IPvE/SPvE) en daarmee de opening van de grondexploitatie, is het voorbereidingskrediet niet meer toereikend tot vaststelling van de grondexploitatie. Een belangrijk oorzaak hiervoor is dat afstemming binnen en tussen twee gemeenten meer tijd en inzet vraagt dan van tevoren ingeschat. Volgens de nieuwe planning worden het IPvE/SPvE en de grondexploitatie in april 2021 ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd. Bij de Programmabegroting 2021 vragen wij een aanvullend krediet aan in verband met de te maken plankosten.

Beurskwartier

Voor de nog te openen grondexploitatie Beurskwartier is een voorbereidingskrediet van 3,8 miljoen euro vrijgegeven. Op peildatum 1 juli 2020 is 2,2 miljoen euro aan lasten gerealiseerd, waarvan 0,7 miljoen euro in jaarsnede 2020. Nu zeker is dat de besluitvorming over het bestemmingsplan Beurskwartier en daarmee de opening van de grondexploitatie is vertraagd, vragen wij bij de Programmabegroting 2021 een aanvullend krediet aan in verband met de te maken kosten in planperiode 2021.

In de meerjarenbegroting is de verevening van de aan de Jaarbeurs betaalde vergoeding via de algemene dekkingsreserve opgenomen tot en met 2020 (raadsbesluit Ontwikkelovereenkomst Jaarbeurs, 17 maart 2016). In verband met het later openen van de grondexploitatie stellen wij in de Programmabegroting 2021 voor deze te verevenen via de reserve grondexploitatie.

2. Prognose Onderhanden Werk 2020

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt niet alleen door aanpassingen in de lasten en baten van de lopende grondexploitaties maar ook met bij voorbeeld het afsluiten van de exploitaties en tussentijdse winstneming. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2020.

3. Geprognosticeerd eindresultaat binnenstedelijke grondexploitaties

Wij verwachten op basis van de huidige inzichten geen grote afwijking van het in het MPR 2020 gemelde geprognosticeerde resultaat voor de binnenstedelijke grondexploitaties. Vanwege verslechtering in het woonrijp maken in de grondexploitatie Veemarkt (0,5 miljoen euro) zal de grondexploitatie eind 2020 negatief afsluiten met -0,1 miljoen (inclusief in het verleden genomen tussentijdse winstnemingen). Het resultaat wordt verrekend met de reserve grondexploitaties. De verwachte storting in de reserve grondexploitatie van 0,4 miljoen euro vindt hierdoor niet plaats. De grondexploitatie Hart de Meern verbetert met 0,2 miljoen euro vanwege het vrijvallen van lasten op het woonrijp maken.

In lijn met het MPR 2020 worden eind 2020 de volgende drie grondexploitaties afgesloten: Veemarkt (-0,1 miljoen euro), Kanaleneiland Centrum (-1,9 miljoen euro) en Uitbreiding bedrijventerrein Overvecht (0,1 miljoen euro).

4. Risicoparagraaf binnenstedelijke grondexploitaties

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De in het MPR 2020 geschetste risico's zijn nog actueel. De risicoanalyse is opgedeeld in generieke risico's en projectspecifieke risico's.

Voor wat betreft de generieke risico's heeft zich in enkele grondexploitaties een vertraging in planning voorgedaan. Het vertragingseffect was becijferd als een klein risico. Het daadwerkelijk optreden van het vertragingseffect blijkt, door de lage rente, nauwelijks effect te hebben op het resultaat van de betreffende grondexploitaties. De effecten van de coronacrisis op de ramingen van de vastgoedopbrengsten in de binnenstedelijke grondexploitaties hebben vooralsnog weinig invloed (want vrijwel alleen woningbouw en geen retail/horeca). Er is daarom geen aanleiding om specifiek hiervoor het (generieke) risicoprofiel te verhogen, anders dan het reeds opgenomen risico dat betrekking heeft op het uitblijven van de opbrengstenstijging.

Voor de binnenstedelijke projecten zijn, indien aanwezig, ook project specifieke risico's opgenomen. Twee project specifieke risico's zijn groter geworden. Dit risico betreft de grondexploitatie Het Nieuwe Zandpad en Opaalweg/Amethistweg. Door een toename van de plankosten ontwikkelt het risicoprofiel van de grondexploitatie Het Nieuwe Zandpad zich negatief (0,15 miljoen euro). De investering neemt toe, waardoor het financieel risico om het project stop te zetten groter wordt. Door het dalende vertrouwen van de investeerders komt een sluitende exploitatie voor het project Opaalweg onder druk te staan. Hierin speelt de onzekerheid die de coronacrisis met zich meebrengt ook een rol. De kans bestaat dat de ontwikkelaar zich terugtrekt. Het risico dat hierdoor voor de gemeente ontstaat, is dat de grondexploitatie stopt en de gemeente een verlies van circa 0,3 miljoen euro moet dekken. Het risicoprofiel voor de Opaalweg is hierdoor met 0,15 miljoen euro toegenomen (50% kans).

In het MPR 2021 wordt het totale risicoprofiel van de binnenstedelijke grondexploitaties geactualiseerd.

Grondexploitatie Stationsgebied

1. Jaarschijf 2020

In de Programmabegroting 2020 is voor de grondexploitatie Stationsgebied een jaarsnede 2020 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2020) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2020). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2020 en de prognose voor de tweede helft 2020. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2020.

Toelichting prognose lasten en baten 2020

Op basis van de tot en met medio 2020 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2020 bepaald. Op basis van deze analyse is het niet nodig om de jaarschijf 2020 aan te passen voor de grondexploitatie Stationsgebied.

Lasten

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
BRM / WRM	27,2	6,0	21,2	27,2	0,0
Verwerving	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VAT-kosten	4,1	0,0	4,1	4,1	0,0
Plankosten	6,7	1,6	5,1	6,7	0,0
Bijdragen aan	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	-3,6	0,0	-3,6	-3,6	0,0
Totaal lasten	34,4	7,6	26,8	34,4	0,0

x € 1.000.000

Wij verwachten dat een beperkt deel van de in 2020 geraamde lasten door vertraging in de uitvoering door zal schuiven naar 2021. Wij passen de begroting hier niet op aan, maar rapporteren hierover in de Jaarstukken 2020. Het verschil tussen de verantwoorde lasten in de eerste helft en de prognose voor de tweede helft wordt in belangrijke mate verklaard doordat een aantal financieel technische verwerkingen plaatsvindt in de tweede helft van het jaar.

Baten

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
Woningbouw	4,1	0,0	4,1	4,1	0,0
Niet-woningbouw	17,6	0,0	17,6	17,6	0,0
Bijdragen derden	3,1	2,1	1,0	3,1	0,0
Overig	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal baten	24,8	2,1	22,7	24,8	0,0

x € 1.000.000

Uiteraard kunnen in de periode van medio 2020 tot het einde van het jaar zich ontwikkelingen voordoen die nog van invloed zijn op de jaarschijf 2020. Wij rapporteren hierover in de Jaarstukken 2020.

2. Prognose Onderhanden Werk 2020

In paragraaf 2 van de binnenstedelijke grondexploitaties is uitgelegd wat er onder de post onderhanden werk wordt verstaan. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2020.

3. Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Stationsgebied

In het MPR 2020 is een geprognosticeerd resultaat van -99,3 miljoen euro (eindwaarde per 31-12-2023) gemeld voor de grondexploitatie Stationsgebied. Inclusief de ingestelde voorziening is de grondexploitatie Stationsgebied sluitend. De huidige inzichten leiden niet tot een bijstelling van dit geprognosticeerde saldo.

De realisatie van de infrastructuur en openbare ruimte in het Stationsgebied vordert gestaag. Dat heeft onder andere tot gevolg dat de lasten van de nog resterende werkzaamheden steeds beter zijn in te schatten. Bij de realisatie van het project Catharijnesingel zijn wel een aantal tegenvallers zoals hogere stortkosten en hogere kosten voor wegenwerk. Daartegenover staat dat onder andere de kosten voor het project Croeselaan-Zuid lager zijn. Ook is in 2020 de indexatie van de Rijksbijdrage voor het Stationsgebied Utrecht uitgekeerd, dit leidt in totaal tot een hogere bijdrage.

Op vrijdag 12 juni 2020 is met Wonderwoods Development B.V. de overeenkomst tot uitgifte in erfpacht Healthy Urban Quarter getekend. De Raad is hierover per brief geïnformeerd op 12 juni 2020 (kenmerk 7640907). De opbrengst Wonderwoods heeft een positief effect op de grondexploitatie. Daartegenover staat een toegenomen risicoprofiel voor andere geraamde opbrengsten in de grondexploitatie Stationsgebied (o.a. mogelijk negatief effect op grondwaarde plot Jaarbeurspleingebouw door herprogrammering en gevolgen coronacrisis). In de tweede helft van 2020 zullen de plannen voor het Jaarbeurspleingebouw nader vormgegeven worden. De uiteindelijke besluitvorming met betrekking tot een mogelijke herprogrammering van het Jaarbeurspleingebouw zal expliciet aan de Raad worden voorgelegd. Deze ontwikkelingen verwerken wij bij de actualisatie van de grondexploitatie 2021 die wij aan u voorleggen in het MPR 2021. Het actuele geprognosticeerd resultaat van de grondexploitatie Stationsgebied is onderdeel van het jaarrekeningresultaat 2020 en daarmee van de integrale afweging Voorjaarsnota 2021.

4. Risicoparagraaf Stationsgebied

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De vastgoedopbrengsten vormen de belangrijkste factor die van invloed is op het resultaat van de grondexploitatie Stationsgebied. De laatste resterende grote uitgifte betreft het Jaarbeurspleingebouw. Op basis van huidige inzichten (omgevingsvisie Beurskwartier/Lombokplein) wordt op deze plot reeds een herprogrammering overwogen. Dit heeft waarschijnlijk een negatief effect op de grondwaarde. De coronacrisis kan de grondwaarde van het Jaarbeurspleingebouw extra onder druk zetten. Wij verwachten voornamelijk geen andere negatieve effecten van de coronacrisis op de opbrengsten van de grondexploitatie.

De omvang van het benodigde weerstandsvermogen blijft op basis van de huidige risico-inventarisatie ongewijzigd en is gelijk aan de stand zoals genomen in het MPR 2020 (17 miljoen euro). Bij het MPR 2021 actualiseren wij wederom de risicoanalyse en op basis van de laatste stand van zaken van de projecten zullen wij het benodigde weerstandsvermogen opnieuw bepalen.

Grondexploitatie Leidsche Rijn

1. Jaarschijf 2020

In de Programmabegroting 2020 is voor de grondexploitatie Leidsche Rijn een jaarsnede 2020 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2020) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2020). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2020 en de prognose voor de tweede helft 2020. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2020.

Toelichting prognose lasten en baten 2020

Op basis van de tot en met medio 2020 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2020 bepaald. Op basis van deze analyse is het nodig om de jaarschijf 2020 aan te passen voor de grondexploitatie Leidsche Rijn.

Lasten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
BRM / WRM	40,2	9,2	21,8	31,0	9,2
Verwerving	5,2	0,1	0,0	0,1	5,1
VAT-kosten	3,2	0,8	1,7	2,5	0,7
Plankosten	6,4	2,4	5,2	7,6	-1,2
Bijdragen aan	2,9	0,6	1,3	2,0	1,0
Rente	-0,6	0,0	-0,6	-0,6	-0,1
Overig	5,7	1,0	4,8	5,7	0,0
Totaal lasten	63,0	14,1	34,2	48,3	14,7

Wij verwachten dat de uitgaven van het bouw- en woonrijp maken 9,2 miljoen euro achter blijven op de eerder opgestelde ramingen. Grotere afwijkingen doen zich voor in Leeuwesteyn Noord, Haarrijn, Máximapark en overall op de grondexploitatie (allen voordelig) en in Leidsche Rijn Centrum (nadelig). De kosten wegens verwerving van gronden blijven ruim 5 miljoen euro op de raming achter. Uit oogpunt van risicobeperkingen doen wij hierover geen nadere toelichting.

De kosten voor voorbereiding, administratie en toezicht (VAT) worden gerealiseerd naar rato van de te verwachten kosten van het bouw- en woonrijp maken van bouwgrond. Aangezien daar forse onderschrijdingen verwacht worden, blijven de VAT-kosten naar verwachting circa 0,7 miljoen euro achter op de eerder opgestelde raming.

De plankosten komen naar verwachting 1,2 miljoen euro hoger uit dan geraamd. Hiervan wordt 1,0 miljoen euro veroorzaakt door te verstrekken opdrachten, die mogelijk nog ten laste van 2020 komen.

De bijdragen aan derden vallen naar verwachting 1 miljoen euro lager uit dan eerder geraamd.

Baten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
Woningbouw	71,2	52,1	18,9	71,0	-0,2
Niet-woningbouw	7,9	7,1	2,7	9,8	1,9
Bijdragen derden	0,3	-2,1	0,1	-2,0	-2,3
Overig	1,7	0,1	0,3	0,4	-1,3
Totaal baten	81,1	57,2	22,0	79,2	-1,9

De geraamde opbrengsten gronduitgifte en bijdragen van derden waren geraamd op 81,1 miljoen euro en worden nu geraamd op 79,2 miljoen euro. De opbrengsten woningbouw en niet-woningbouw zullen circa 1,7 miljoen hoger uitvallen van verwacht. De bijdragen van derden zullen, voornamelijk door afrekeningen met een ontwikkelaar uit eerdere jaren achterblijven met 2,3 miljoen euro. Deze lagere opbrengst is al voorzien in de laatst geactualiseerde grondexploitatie. De overige opbrengsten (uitgifte en tijdelijk beheer van bestaand onroerend goed) blijven 1,3 miljoen euro achter op de ramingen, met name doordat een aantal panden niet verkocht is.

Het verschil tussen de verantwoorde lasten en baten in de 1^e helft en de prognose in de 2^e helft wordt in belangrijke mate verklaard doordat een aantal financieel technische verwerkingen plaatsvindt in de 2^e helft van het jaar.

2. Prognose Onderhanden Werk 2020

In paragraaf 2 van de binnenstedelijke grondexploitaties is uitgelegd wat er onder de post onderhanden werk wordt verstaan.

Bij de vaststelling van de Tweede Begrotingswijziging 2020 zijn de ramingen voor de jaarschijf 2020 van de grondexploitatie Leidsche Rijn vastgesteld op 63,0 miljoen euro lasten en 81,1 miljoen euro baten. Hiermee werd voorzien in een storting in het Onderhanden werk op de balans van 18,1 miljoen euro dat daarmee uit zou komen op 54,4 miljoen euro credit (totaal meer ontvangen dan uitgegeven).

In de eerste helft van 2020 is een bedrag van 14,1 miljoen euro uitgegeven en is 57,2 miljoen euro ontvangen. Voor de tweede helft van het jaar verwachten wij nog 34,2 miljoen euro uit te geven en 22,0 miljoen euro te ontvangen. Over geheel 2020 verwachten wij 48,3 miljoen euro uit te geven en 79,2 miljoen te ontvangen: per saldo een toevoeging van 30,9 miljoen euro aan het Onderhanden werk dat hiermee uitkomt op 67,2 miljoen euro credit.

3. Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Leidsche Rijn

In het MPR 2020 is een geprognosticeerd resultaat van 3,9 miljoen euro positief (ncw prijspeil 2020) gemeld voor de grondexploitatie Leidsche Rijn. De huidige inzichten leiden niet tot een bijstelling van dit geprognosticeerde saldo.

Ten opzichte van het MPR 2020 blijven we ons inspannen voor een woningbouwproductie in 2020 van bijna 1.700 woningen. In LRC zijn 3 bouwblokken van in totaal circa 500 woningen die dit jaar in het 4e kwartaal starten, mogelijk dat deze door een iets langere voorbereidingstijd aan de kant van de ontwikkelaar net over de jaargrens heen schuiven. In de stedelijke prognose is hier rekening mee gehouden. Ontwikkelingen van corporaties en van goedkoop en middelduur koopprogramma verlopen volgens planning. Ook de investeringen in gemeentelijk vastgoed lopen conform planning.

In LRC is de bouw is gestart van bouwkaavel W2 (10.500 m² bvo kantoren). Dit jaar volgt nog een uitgiftecontract voor 8.500 m² bvo kantoor. Daarmee is voor het eerst sinds jaren weer een productie van metrage kantoren gestart. De uitgifte van bedrijventerrein verloopt eveneens conform de planning.

Vanwege de lage rentestand en de over het algemeen beperkte termijn van vertraging zijn de financiële effecten voorlopig zeer beperkt (ruim onder 0,5 miljoen euro).

De investeringsbeslissing over de culturele voorziening Berlijnplein wordt dit najaar voorgelegd aan B&W en Raad. Een extra basisschool in LRC Zuid en een VO-school in LRC Oost worden volgend jaar in aanbouw genomen. Dit jaar wordt na jaren voorbereiding gestart met de bouw van een horecapaviljoen op het Berlijnplein en de Stadstuin wordt eind dit jaar bouwkundig opgeleverd, met veel belangstelling van onderwijs en cultuurpartijen. Momenteel worden varianten uitgewerkt van de mobiliteits-HUB in Papendorp. Onderdeel van de uitwerking is de businesscase behorend bij de HUB.

In 2020 werken we aan een concept Visie op de gebiedsontwikkeling Leidsche Rijn. Doel van de Visie is aansluiting zoeken bij de RSU 2040 en het versterken van een bijdrage vanuit de gebiedsontwikkeling Leidsche Rijn aan de stedelijke ambities op het gebied van verdichting, energie, biodiversiteit, werken, mobiliteit en groen.

4. Risicoparagraaf Leidsche Rijn

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De vastgoedopbrengsten vormen de belangrijkste factor die van invloed is op het resultaat van de grondexploitatie Leidsche Rijn. Als gevolg van de coronacrisis treedt in 2020 vertraging op in de uitgifte horeca kavels en de hotelkavel in LRC vanwege verslechterde vooruitzichten in deze branche. De Hoogbouwkavel vertraagt met een half jaar niet vanwege economische vooruitzichten maar complexiteit in het planproces.

Het risico op niet kunnen bouwen als gevolg van stikstofbeperkingen binnen deelgebied Haarrijn - woningbouw is afgenomen. Bij de actualisatie 2021 bestaat naar verwachting nog meer zekerheid over dit risico. Eventuele financiële positieve effecten van het afgenomen stikstofrisico worden in combinatie met de nadere planuitwerking gepresenteerd bij de actualisatie 2021.

Bij de actualisatie 2021 en de verwerking van de effecten daarvan in de Jaarstukken 2020 wordt in de verslaglegging conform uitkomst van verkenning met de accountant gerapporteerd. Daarmee vervalt het effect van de grondexploitatie Leidsche Rijn op de huidige accountantsverklaring met beperking.

Gebiedsopgave Merwedekanaalzone

1. Grondexploitaties

In het voorjaar van 2021 vindt besluitvorming in de gemeenteraad plaats over het Stedenbouwkundig Plan Merwede (deelgebied 5). Bij de vaststelling van het Stedenbouwkundig Plan zal ook de (gemeentelijke) grondexploitatie voor het OPG-terrein en de busstalling geopend worden. Deze grondexploitatie laat een positief resultaat zien wanneer fase 2 van Merwede vanuit verkeerskundig oogpunt gerealiseerd kan worden. Het positieve resultaat is nodig om de benodigde bovenwijkse investeringen vanuit onze publieke rol te kunnen dekken en als risicoreservering.

In 2016 was de verwachting dat de grondexploitatie voor het OPG-terrein en de busstalling een negatief resultaat zou hebben. Om deze reden is 11,8 miljoen euro beschikbaar gesteld in de Voorjaarsnota's van 2016 en 2017. Bij de Programmabegroting 2021 wordt het voorstel aan u voorgelegd om deze middelen deels in te zetten voor de dekking van de gemeentelijke (publieke) bijdrage aan de bovenwijkse investeringen in fase 1 (4.000 woningen) en deels in te zetten als risicoprofiel voor de ontwikkelpositie in fase 2 (2.000 woningen).

Bij de Programmabegroting 2021 wordt ook voorgesteld om positieve resultaten (inclusief winstnemingen) op de grondexploitaties in de Merwedekanaalzone, in afwijking van het huidige beleid, te behouden voor het gebied. Deze middelen zijn eveneens nodig om de noodzakelijke bovenwijkse investeringen mogelijk te maken.

Bij de ontwikkeling van Merwede hoort een pakket aan bovenwijkse investeringen. De investeringen worden bekostigd door de ontwikkelende partijen (markt en gemeente) en de gemeente vanuit haar publieke rol. Daarnaast zijn subsidies nodig. In juli heeft het College bij het Ministerie van BZK een subsidieaanvraag ingediend voor het Besluit Woningbouwimpuls 2020. Dit is een aanvraag voor de eerste fase van Merwede. De eerste fase is nog niet sluitend. Op 10 september 2020 heeft het Ministerie van BZK bekend gemaakt dat de gevraagde subsidiebijdrage toegekend wordt.

De prognose van de lasten en baten op de grondexploitatie Merwedekanaalzone 4 Defensierrein is opgenomen in het hoofdstuk Binnenstedelijke grondexploitaties.

2. Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht

Binnen de Investeringsimpuls RSU zijn middelen beschikbaar gesteld voor Bruggen en woonboten (0,6 miljoen euro). Deze middelen worden dit jaar niet besteed, maar houden we beschikbaar als risicoreservering bij een eventuele aankoop van woonboten.

Voor de ontwikkeling van Merwede (deelgebied 5) is de aanleg van twee bruggen noodzakelijk om het gebied te kunnen ontsluiten. In totaal moeten twee of mogelijk drie woonboten uitgekocht of verplaatst worden. Gesprekken met bewoners worden gevoerd. In september heeft het College voor twee woonboten een koopovereenkomst gesloten onder de condities van een strategische aankoop. De eigenaren krijgen tot 1 juni 2022 de tijd om een andere woning en/of ligplaats te vinden en de woonark op te leveren.

Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie deel 2: Uitwerking van de Ruimtelijke Agenda in het voorjaar neemt de Raad een besluit over de aanleg van bruggen in de Merwedekanaalzone. Mocht de Raad besluiten geen bruggen aan te leggen dan worden de aangekochte woonboten tegen marktwaarde weer verkocht en worden de kosten van de aan- en verkoop ten laste gebracht van het binnen de Investeringsimpuls RSU beschikbare bedrag. Ook eventuele exploitatiekosten tussen het moment van aan- en verkoop worden eveneens uit dit budget gedekt.

Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht

In dit hoofdstuk rapporteren we over de afwijkingen in de programmering van de Investeringsimpuls RSU op het lopende jaar. Op 1 januari bedroeg de stand van de reserve Investeringsimpuls RSU circa 31,7 miljoen euro. Op basis van de programmering (geheime bijlage bij het MPR 2020) zijn de uitgaven verdeeld over jaarschijven. In onderstaande tabel stellen wij op basis van de inzichten medio 2020 de geplande besteding in de jaarschijf 2020 bij. De omvangrijkste afwijkingen ten opzichte van het MPR 2020 lichten we toe.

Afwijkingen

Onderdeel programmering	Geplande besteding 2020	Bijgestelde geplande besteding 2020	Afwijking
Bijdrage aan gebieds- en vastgoedontwikkeling	7,0	4,8	2,2
Kwaliteit van de openbare ruimte	4,9	4,2	0,7
Ruimte voor Initiatief	0,3	0,5	-0,2
Risicovoorzieningen kostenverhaal	0,0	0,0	0,0
Knelpuntenvoorziening	0,2	0,2	0,0
Totaal	12,4	9,7	2,7

x € 1.000.000

In 2020 verwachten we 2,9 miljoen euro minder uit te geven aan bijdragen aan gebieds- en vastgoedontwikkeling en kwaliteit van de openbare ruimte. In de meeste gevallen is er sprake van vertraging. De grootste afwijkingen doen zich voor bij:

- Motie 2017/191 Betaalbaar wonen (1,7 miljoen euro). Door het doorschuiven van het openen van de grondexploitatie Zuilense Vecht naar de eerste helft van 2021 zal de bijdrage vanuit dit budget aan de nog te openen grondexploitatie in 2021 plaatsvinden. Zie verder hoofdstuk Binnenstedelijke grondexploitaties.
- Voorbereidingsbudget Lombokplein (0,8 miljoen euro). Door vertraging van de verkeersstudie Noord West is het Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp Lombokplein een half jaar later ter inzage voorgelegd. In 2020 is door deze vertraging minder inzet nodig dan vooraf verwacht.
- Merwedekanaalzone bruggen en woonboten (0,6 miljoen euro). Zoals toegelicht in het hoofdstuk Merwedekanaalzone worden deze middelen dit jaar niet besteed.
- Een deel van de uitgaven in de projecten Openbare Ruimte Kanaleneiland Noord Noord (0,1 miljoen euro) en Amsterdamsestraatweg Programmakosten (0,1 miljoen euro) vindt vanwege versnelling in de uitvoering eerder plaats dan vooraf verwacht. Er is geen sprake van een overschrijding van het totale projectbudget.

Voor Ruimte voor Initiatief verwachten we in 2020 0,2 miljoen euro meer uit te geven mede vanwege een uitgegeven subsidie voor de aankoop en renovatie van Overhoop. Daarnaast vinden uitgaven van deelprojecten Initiatief Ringpark vanwege versnelling in de uitvoering eerder plaats dan verwacht.

5. Bijlagen

Onderhanden werk (OHW) - grondexploitaties

In deze bijlage staan de tabellen onderhanden werk en mutaties reserves voor de verschillende grondexploitaties uit de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling.

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt niet alleen door aanpassingen in de lasten en baten van de lopende grondexploitaties maar ook met bij voorbeeld het afsluiten van deelexploitaties en tussentijdse winstneming.

Tabel 1 Onderhanden werk en mutaties reserves binnenstedelijke grondexploitaties

Resultaat

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
	x € 1.000.000				
Totaal lasten	16,5	1,8	12,2	14,0	2,5
Totaal baten	14,3	1,1	13,0	14,1	-0,2
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	-2,2	-0,7	0,8	0,1	2,3
<i>Onderhanden werk</i>	<i>2,2</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,1</i>	<i>-2,3</i>
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0
Saldo lasten en baten incl OHW	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0
Toevoeging reserves	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0
Onttrekking reserves	25,6	0,0	25,6	25,6	0,0
Saldo mutaties reserves	22,9	0,0	22,9	22,9	0,0
Resultaat	23,1	0,0	23,1	23,1	0,0

De verwachte lasten voor 2020 bedragen 14,0 miljoen euro en de verwachte baten bedragen 14,1 miljoen euro. Het verschil in saldo wordt toegevoegd aan het onderhanden werk op de balans. Inclusief het saldo onderhanden werk per 31-12-2019 van 24,2 miljoen euro zal het onderhanden werk per 31-12-2020 naar verwachting op 24,1 miljoen euro uitkomen (exclusief af te sluiten grondexploitaties). Dit betekent dat er in 2020 in totaal 0,1 miljoen meer ontvangen is dan uitgegeven, een wijziging van 2,3 miljoen euro ten opzichte van de programmabegroting.

Tabel 2 Onderhanden werk en mutaties reserves grondexploitatie Stationsgebied**Resultaat**

x € 1.000.000

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
Totaal lasten	34,4	7,6	26,8	34,4	0,0
Totaal baten	24,8	2,1	22,7	24,8	0,0
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	-9,6	-5,5	-4,1	-9,6	0,0
Onderhanden werk	9,6	5,5	4,1	9,6	0,0
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	2,3	0,0	2,3	2,3	0,0
Saldo lasten en baten incl OHW	2,3	0,0	2,3	2,3	0,0
Toevoeging reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo mutaties reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultaat	2,3	0,0	2,3	2,3	0,0

In de Programmabegroting 2020 is rekening gehouden met een positieve stand van het onderhanden werk (meer lasten dan baten) van 9,6 miljoen euro voor de grondexploitatie Stationsgebied. Op basis van de inzichten per 1 juli wordt deze prognose niet bijgesteld.

Tabel 3 Onderhanden werk en mutaties reserves grondexploitatie Leidsche Rijn**Resultaat**

x € 1.000.000

	Programma begroting 2020	Resultaat 1 ^e helft 2020	Prognose 2 ^e helft 2020	Peilstok prognose 2020	Afwijking tov begroting 2020
Totaal lasten	63,0	14,1	34,3	48,3	14,7
Totaal baten	81,1	57,2	22,1	79,2	-1,9
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	18,1	43,1	-12,2	30,9	12,8
<i>Onderhanden werk</i>	-18,1	-43,1	12,2	-30,9	-12,8
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	4,5	0	4,5	4,5	0,0
Saldo lasten en baten incl OHW	4,5	0,0	4,5	4,5	0,0
Toevoeging reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking reserves	0,7	0,0	0,7	0,7	0,0
Saldo mutaties reserves	0,7	0,0	0,7	0,7	0,0
Resultaat	5,2	0,0	5,2	5,2	0,0

De verwachte lasten voor 2020 bedragen 48,3 miljoen euro en de geraamde baten bedragen 79,2 miljoen euro. Het verschil in saldo (30,9 miljoen euro) wordt toegevoegd aan het onderhanden werk op de balans.

Inclusief het saldo onderhanden werk per 31-12-2019 van 36,3 miljoen euro negatief zal het onderhanden werk per 31-12-2020 naar verwachting op 67,2 miljoen euro negatief uitkomen. Dit betekent dat in totaal 67,2 miljoen euro meer ontvangen is dan uitgegeven, een wijziging van 12,8 miljoen euro ten opzichte van de begroting.

Instellen reserve

Reserve Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) Utrecht

Format	Toelichting
Naam	Reserve Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) Utrecht
Aard reserve	Risicoreserve
Registratienummer	Nog nader te bepalen
Programma	Economie en Werkgelegenheid voor iedereen
Doel	<p>De gemeente Utrecht is in 2020 medeoprichter van de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) Regio Utrecht BV. Eén van de pijlers van de ROM is het ROM-participatiefonds. Doel van dit revolverende fonds is het aanjagen en ondersteunen van het innovatieve MKB bij het realiseren van hun groei en ontwikkeling. Hiermee wordt de ondernemersbasis in de regio versterkt en een aantrekkelijk economisch en vestigingsklimaat geschapen. De initiële fondsomvang is 22 miljoen euro, het aandeel van de gemeente Utrecht is 3 miljoen euro.</p> <p>Bij aanvang van de ROM is derisico afdekking vooralsnog 100%. Doel van deze reserve is afdekking van het risico van het verstrekte kapitaal aan de ROM en neutraliseren van de interne rente die wordt gerekend over het FVA Kapitaalverstrekking aan deelnemingen.</p>
Ingangsdatum	1 november 2020
Stortingsplan	3 miljoen euro bij de besluitvorming op de Tweede Bestuursrapportage 2020 Bij verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan het ROM participatiefonds wordt de omvang van de benodigde risicoafdekking en daarmee de hoogte van de reserve heroverwogen
Bestedingsplan	Afdekken risico's van waardevermindering ROM participatiefonds. Het is nog niet bekend of en wanneer deze reserve aangesproken wordt.
Opheffingsdatum	de bestuursovereenkomst is in eerste instantie aangegaan voor vijf jaar, tot 29 mei 2025. Eén jaar hiervoor wordt besloten over aanpassen/verlenging van de overeenkomst.
Reikwijdte	Maximale omvang van de reserve: maximale omvang is 100% van het kapitaalbelang van de gemeente Utrecht in het ROM participatiefonds. Op dit moment bedraagt dit 3 miljoen euro.
Rente	Op de reserve wordt rente toegerekend, ter dekking van de interne rentelast op het Financieel vast actief.

Reserve Nedereindseplas

Format	Toelichting
Naam	Reserve Nedereindseplas
Aard reserve	Bestemmingsreserve
Registratienummer	5013533115
Programma	Duurzaamheid
Doel	Doel van deze reserve is om de middelen die zijn verkregen uit het aanvullend bodemconvenant 2018 beschikbaar te houden voor de sanering- en monitoringsverplichting aan de Nedereindseplas en voor de mogelijke terugbetaling aan het Rijk.
Ingangsdatum	1 november 2020
Stortingsplan	6,705 miljoen euro bij de besluitvorming op de 2 ^e bestuursrapportage 2020.
Bestedingsplan	Afhankelijk van het te nemen besluit over het raadsvoorstel 'Keuze scenario sanering Nedereindseplas' in 2020 en uitkomsten van de gesprekken met het Rijk over de inzet van de resterende middelen.
Opheffingsdatum	De reserve wordt uiterlijk opgeheven op 1 januari 2031. De uitvoeringstermijn van de sanering en tienjarige monitoring van de Oostplas ligt op 31 december 2030.
Reikwijdte	Maximale omvang van de reserve: 7,305 miljoen euro.
Rente	Op de reserve wordt geen rente toegerekend

Onderstaande reserve wordt niet nieuw ingesteld, maar de doelstelling van deze reserve is gewijzigd.

Reserve Meerjaren Groen

Format	Toelichting
Naam	Meerjaren Groen Programma
Aard reserve	Bestemmingsreserve
Registratienummer	5013533113
Programma	Openbare ruimte en Groen
Doel	Binnen het Meerjaren Groen Programma wordt gewerkt met een jaar budget, terwijl hierbij projecten voorkomen die een meerjarige uitvoer hebben. Het doel van de egaliseringsreserve Meerjaren groenprogramma is om schommelingen in bepaalde baten of lasten tussen de jaren te egaliseren. Dit kunnen verwachte en onverwachte schommelingen zijn. Begrote onttrekkingen in een jaar zullen alleen in werkelijkheid plaatsvinden wanneer dit nodig is voor een sluitende begroting.
Ingangsdatum	7 juni 2019
Stortingsplan	Geen stortingen begroot in 2021
Bestedingsplan	Voorgestelde onttrekking van € 625.000 bij de 2e bestuursrapportage 2020 voor de uitvoering van diverse groenprojecten in 2020.
Opheffingsdatum	7 juni 2039
Reikwijdte	Maximale omvang van de reserve: 3 miljoen euro.
Rente	Op de reserve wordt geen rente toegerekend